N 1 НОЯБРЬ · NOVEMBRO 1910

ЗВѢЗДА РИГИ

15 КОП. СЕРІЯ 1

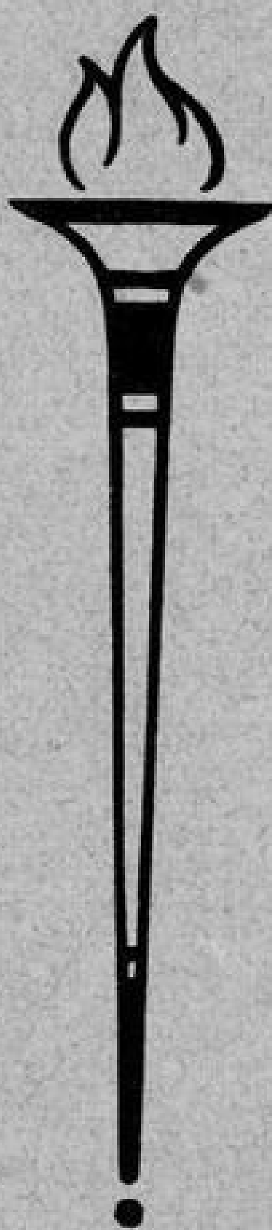
1 SERIO Sm 0,15

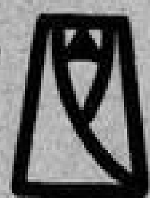
RIGA STELO

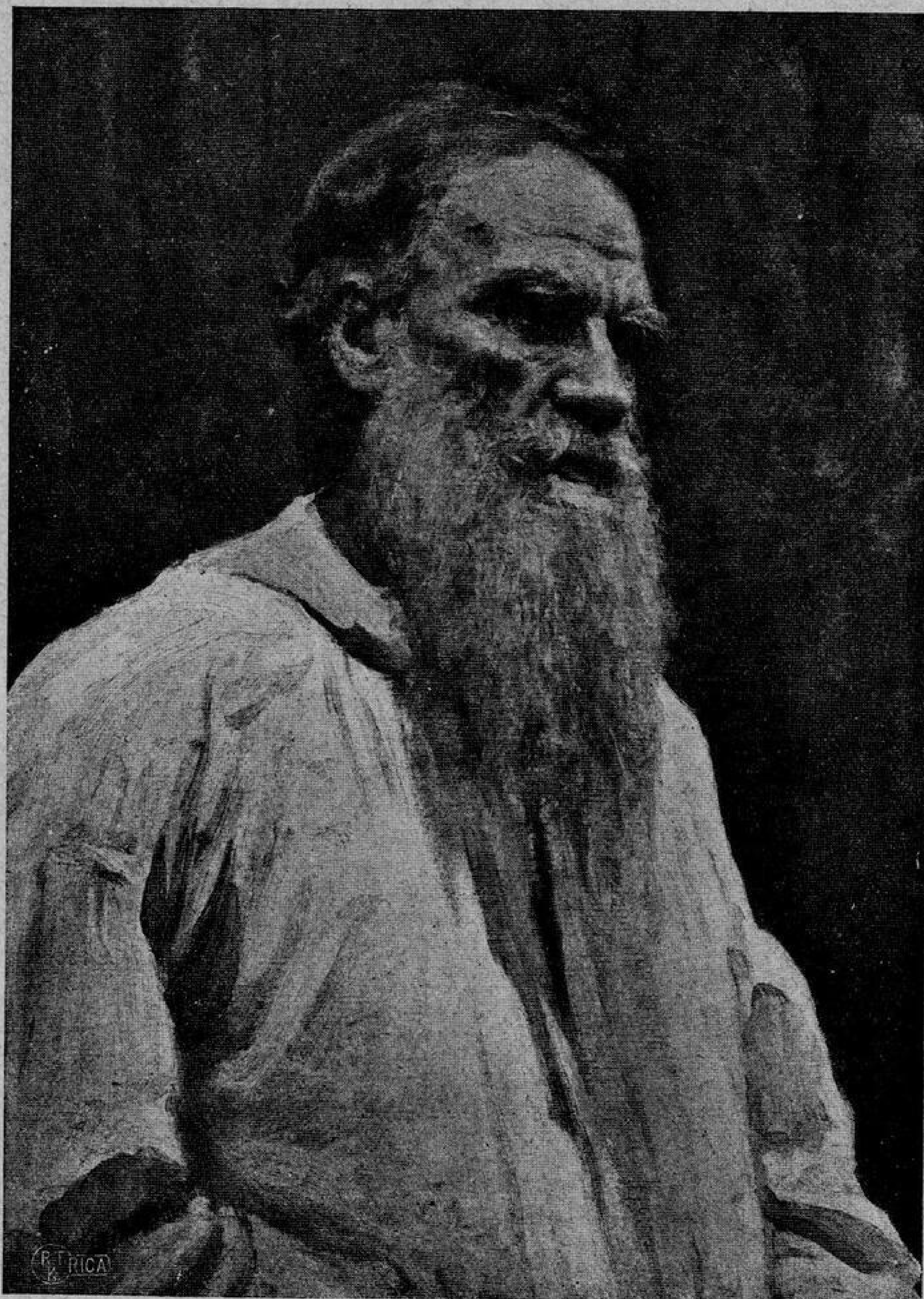
ЖУРНАЛЪ ПОСВЯЩЕННЫЙ ПРАКТИЧЕСКОМУ ПРИМѢНЕНІЮ МЕЖДУНАРОДНАГО ЯЗЫКА ЭСПЕРАНТО.

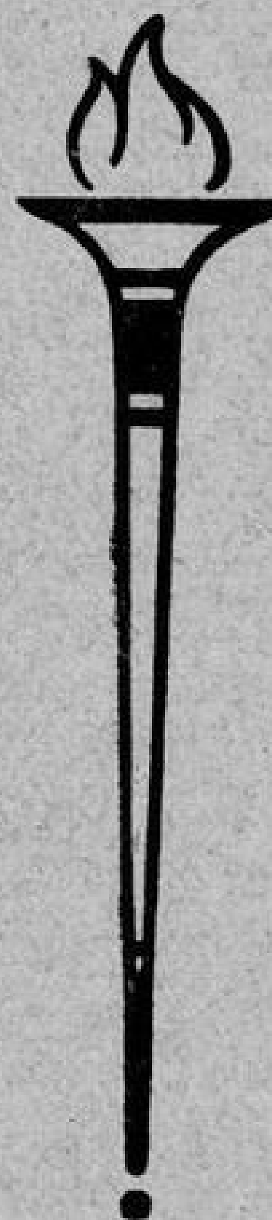

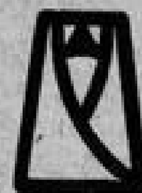
MONATA REVUO DEDIC·ITA AL LA PRAKTIKA UZADO DE L'INTERNACIA LINGVO ESPERANTO.

SUPLEMENTO POR ABONANTOJ: ESPERANTA BIBLIOTEKO INTERNACIA. N 1.

Отъ редакціи

Рукописи присланныя въ Редакцію возвращаются, если будутъ приложены почтовыя марки для пересылки. Авторы статей и замѣтокъ благоволятъ прилагать адреса, по которымъ Редакціей будутъ разосланы номера ЗВѢЗДЫ РИГИ, въ которыхъ помѣщены ихъ статьи или замѣтки.

Редакція оставляетъ за собою право исправлять присылаемыя рукописи.

Право перепечатки и перевода на другіе языки редакція оставляетъ за собою.

Avizo

Nepresitajn manuskriptojn la Ŗedakcio resendas, se oni almetis poşt-marķojn por la resendo. Autoroj de l'artikoloj & noticoj bonvolu aldoni adresojn lau kiuj la Ŗedakcio de RIGA STELO povus dissendi la numerojn, kiuj enhavas iliajn verkojn.

La Ŗedakcio konservas por si la rajton korekti la manuskriptojn.

La rajto de represo & traduko de çiuj artikoloj estas rezervita.

Условія подписи / Kondiçoj de abono

Одиночный Абонементъ на 10 нумеровъ безъ приложеній.	Sm 1,50	Izola Abono por 10 numeroj, sen suplementoj.
Тоже съ приложеніями.	Sm 2,50	Sama kun suplementoj.
Групповая подписка на 5 и болѣе экземпл. по одному адресу и для магазиновъ, безъ приложеній.	Sm 1,10	Grupa abono po 5 au pli ekz. por sama adreso & por librovendistoj, sen suplementoj.
Тоже съ приложеніями.	Sm 2,10	Sama kun suplementoj.

Отдѣльные номера / Izolaj numeroj

	Sen suplemento Безъ прилож.	Ķun suplemento Съ приложен.	
Съ почтовой пересылкой	Sm 0,15	Sm 0,30	Ķun poşta sendo
Безъ пересылки	„ 0,15	„ 0,25	Sen trassendo
Для книжныхъ магазиновъ за каждые 5 экземпляровъ	„ 0,60	„ 1,00	Por librovendistoj po 5 ekz.

1 рубль = 1 Sm = $2^1/_2$ fr. = 2 Mk. = 2 shil = 0,50 dol.

Редакція и Администрація: Рига, Раковая, 11. Тел. 5288.

Redaktejo & Administrejo: Riga, Krebsstrato, 11. Tel. 5288.

ESPERANTO

RIGA STELO
ЗВѢЗДА РИГИ.

Novembro 1910. | Administrejo: RIGA, Krebsstr. 11. Tel. 5288. Адресъ Редакціи: РИГА, Раковая, 11. Тел. 5288. | Iª Serio, N 1.

Левъ Толстой.

7/20 ноября на станціи Остапово умеръ апостолъ Любви, проповѣдникъ Добра и Правды! Скончался величайшій мыслитель и писатель земли Русской, Левъ Николаевичъ ТОЛСТОЙ, воплотившій во времена расцвѣта своего дарованія въ твореніяхъ своихъ родные образы одной изъ славнѣйшихъ годинъ русской жизни, творецъ „Севастопольскихъ разсказовъ“, „Дѣтства и Отрочества“, „Войны и Мира“, „Анны Карениной“. Россія утратила въ этомъ человѣкѣ, приковавшемъ чувства всего міра, величайшую моральную цѣнность, которою вправѣ гордиться передъ міромъ, и цѣлый міръ сознавалъ, что у него нѣтъ равной духовной драгоцѣнности. Мы же, русскіе эсперантисты и наши заграничные друзья, потеряли въ немъ любвеобильную душу, которая согрѣвала насъ теплотою своею и могучаго защитника нашихъ идей, который своимъ словомъ отворилъ двери въ каждую хижину и своимъ авторитетомъ приготовилъ путь для сознательнаго воспріятія великой проповѣди эсперантизма.

Миръ праху твоему, сказавшій всю правду!

Leo Tolstoi.

La 20-an de novembro en Ostapovo mortis apostolo de Amo, predikanto de Bono & Vero! Findormis grandega pensanto & verkisto de Ruslando, LEO TOLSTOI, personiginta dum la tempo de florado de sia genio en siaj verkoj bildojn de patrujo de unu el la plej gloraj epokoj de rusa vivo, kreinto de „Rakontoj pri Sebastopol“, „Infanaĝo & Juneco“, „Milito & Paco“, „Anna Karenin“. Ruslando perdis kun tiu homo, alsorĉinta la sentojn de la tuta mondo, plej grandan moralan valoron, pri kiu ĝi rajtas esti fiera antaŭ la mondo, dume la tuta mondo konsentis, ke ĝi ne posedas aj'on egalvaloran. Kaj ni, rusaj esperantistoj & niaj alilandaj amikoj, perdis kun li amriĉan animon, kiu nin varmigis per sia ardo & potencan patronon de niaj ideoj, per sia vorto malfermintan la pordon de ĉiu homejo & per sia autoritato glatigintan la vojon por la konscia kompreno de la prediko de l'esperantismo.

Pacon al Vi, dirinta la Veron!

КЪ НАШИМЪ ЧИТАТЕЛЯМЪ И СОТРУДНИКАМЪ.

Что ты спишь, мужичекъ?!
Вѣдь весна на дворѣ!
Всѣ сосѣди твои
Работаютъ давно!
Кольцовъ.

Знакома-ли тебѣ, читатель, русская зима, настоящая русская, почти полярная, зима, съ толстымъ бѣлымъ снѣжнымъ покровомъ, съ крѣпкимъ морозцемъ, который какъ будто и бодритъ тебя, а въ концѣ концовъ леденитъ и твою душу, и тѣло, клонитъ тебя ко сну, — часто, очень часто, къ непробудному, долгому сну?

Если тебѣ эта картина русской зимы не знакома, представь себѣ обширную страну, — мою родину, покрытую толстой бѣлой пеленой; это — снѣгъ, порою пушистый и рыхлый, порою мокрый и липкій, но всегда холодный, леденяще-холодный, растопить который можетъ только яркое весеннее солнышко. И въ самой толщѣ этого холоднаго, однообразно-бѣлаго покрова виднѣются крошечныя черныя точки — города и деревни: очаги жизни и культуры — но эти точки такъ микроскопически-малы по сравненію съ величиною всей обширной страны, что требуется извѣстное напряженіе глаза и мысли, чтобы не принять эту безпрерывную пелену за совершенно бѣлую, и чтобы не впасть въ заблужденіе и понять, что эта пелена лишь скрываетъ пейзажъ, что подъ ней, а равно и въ самой толщѣ ея, теплится жизнь, идетъ борьба страстей, живетъ стремленіе къ идеалу!

Точно такую же картину представляетъ въ данный моментъ Россія по отношенію къ эсперантизму: очаги, культивирующіе этотъ могучій рычагъ завтрашней космополитической жизни, отдѣльные точки-индивидуумы, носители этой идеи, жаждущіе воплощенія ея во что либо жизненно-пригодное, разбросаны на такое громадное разстояніе по обширной равнинѣ нашего отечества, раздѣлены такими толстыми національными и расовыми перегородками, что даже, живя въ одномъ и томъ же городѣ, сплошь и рядомъ не знаютъ другъ друга!

Не мудрено, что, при такихъ условіяхъ, дружная и спорая работа совершенно не возможна, а приходится довольствоваться „ловлей на удочку“, то есть работать въ одиночку, капля за каплей вливая въ сознаніе сосѣда понятіе необходимости и пользы веденія борьбы противъ взаимнаго ненавистничества одной народности другою, сознаніе необходимости творческой работы по созданію одной братской семьи, хотя бы лингвистически и не однородной по отношенію къ родному языку, но представляющей собою одну братскую общину, дисциплинированную по духу и взаимно уважающую и понимающую другъ друга, на фундаментѣ единаго нейтральнаго языка!

Вотъ при какихъ обстоятельствахъ восходитъ новая зеленая звѣзда — ЗВѢЗДА РИГИ!

На всю Россію — пятую часть свѣта — одна единственная эсперантская газета „Волна Эсперанто“! Это на родинѣ-то языка Эсперанто, — въ то время, какъ у сосѣдей такіе журналы на языкѣ Эсперанто издаются въ каждомъ государствѣ по нѣсколько: въ сосѣдней Германіи болѣе 10, а во Франціи число ихъ перешло уже за 20!

Слѣдуетъ-ли удивляться послѣ этого, что одна „Волна“, при всемъ желаніи и добросовѣстномъ отношеніи къ дѣлу, не въ состояніи взволновать нашъ великій всероссійскій тихій океанъ!

Развѣ не былъ правъ Кольцовъ, осмѣивая нашу сонливость, изъ желанія побудить насъ къ работѣ?

Мы сказали „одна единственная“ потому, что другой русско-эсперантской газеты общаго значенія, кромѣ „Волны“, въ настоящее время, если мы не ошибаемся, въ Россіи не выходитъ. Что касается почтеннаго „Польскаго Эсперантиста“ (Варшава), юнаго „Кавказскаго Эсперантиста“ и его болѣе молодого „Жур-

нала Воронежской Молодежи", не говоря уже о „Финнскомъ Эсперантистѣ" и „Эстскомъ Эсперантистѣ" (хотя о существованіи двухъ послѣднихъ мы сильно сомнѣваемся: ужъ что то слишкомъ давно мы о нихъ ничего не слыхали), то всѣ эти журналы, имѣя свои спеціальныя задачи, преимущественно обслуживаютъ свои мѣстные раіоны и имѣютъ свой, рѣзко отграниченный, кругъ читателей.

Такимъ образомъ, ЗВѢЗДА РИГИ появляется не ради конкуренціи ни съ сими послѣдними журналами, ни съ симпатичной по замыслу, и прекрасной по выполненію „Волной Эсперанто"; она имѣетъ цѣлью удовлетвореніе потребностей тѣхъ алчущихъ и жаждущихъ, которые въ своей работѣ ищутъ новыхъ путей, а въ часы досуга способны себя чувствовать нѣсколько выше толпы.

Совершенствуй себя, и ты увидишь, что вокругъ тебя не все такъ плохо, какъ ты привыкъ объ этомъ думать!

На первое мѣсто нашей программы мы ставимъ задачу: указать на возможность улучшенія, на почвѣ эсперантизма, не только международныхъ сношеній въ обширномъ смыслѣ этого слова, но и взаимныхъ отношеній даже въ предѣлахъ одного и того же города живущаго космополитическою жизнью!

Намъ еще остается сказать нѣсколько словъ объ эсперантизмѣ, какъ умственномъ движеніи, охватившемъ за послѣднее время всѣ центры духовной жизни, всѣ слои современнаго общества, всѣ уголки земного шара, куда только успѣло проникнуть печатное слово.

Эсперантизмъ — это ученіе о взаимномъ уваженіи въ средѣ людей, принадлежащихъ къ различнымъ національностямъ.

Эсперантизмъ — это проповѣдь духовной войны съ обскурантизмомъ и съ предразсудками противъ всего иноземнаго, инославнаго и иноязычнаго!

Эсперантизмъ — то сама война съ косностью и съ людскимъ невѣжествомъ, которую болѣе 200 лѣтъ тому назадъ объявилъ своему народу Великій Петръ съ мечемъ въ рукѣ и которую мы продолжаемъ теперь подъ эмблемой Зеленаго Знамени!

Чтобы полнѣе уяснить себѣ „сущность" этого ученія читатель прежде всего долженъ остановить свое вниманіе на двухъ статьяхъ, помѣщаемыхъ ниже: „О Сущности Эсперантизма" и „Универсальная Эсперанто-Ассоціація". Внимательно же чтеніе нашего журнала дастъ ему возможность дальнѣйшаго оріентированія въ этой области, преимущественно съ точки зрѣнія практическаго примѣненіи Международнаго Языка Эсперанто, что и составляетъ вторую задачу нашей программы.

Въ заключеніе позволимъ себѣ сказать: какъ мы ни одухотворены чистотою тѣхъ идеаловъ, отстаивать которые мы беремся, какъ ни велика сила нашего убѣжденія, что „когда нибудь" о насъ скажутъ, что мы были правы, но, все же „въ настоящее время", мы не можемъ не сознавать, сколь тяжела та роль „гласа вопіющаго въ пустынѣ", за которую мы беремся; сколь неизмѣримо велико то пространство, которое отдѣляетъ насъ отъ преддверія къ идеалу, озаренному мирнымъ свѣтомъ Зеленой Звѣзды; сколь тернистъ и утомительно длиненъ путь, усѣянный трупами „просвѣтителей", который ведетъ къ намѣченному нами идеалу; и какъ толстъ тотъ ледяной слой людского равнодушія, растопить, расплавить который предстоитъ намъ капля за каплей!

Сознавая всю трудность нашей задачи, мы обращаемся ко всѣмъ мыслящимъ людямъ, коимъ дороги намѣченые нами идеалы, съ просьбою не отказать намъ въ сочувствіи и моральной поддержкѣ; въ то же время, не забывая и оборотной стороны медали, мы просимъ оказать намъ посильную матеріальную помощь, которая можетъ быть выражена, какъ присылкою подписныхъ книгъ и литературнаго матеріала, такъ и принятіемъ на себя болѣе дѣятельнаго сотрудничества (въ видѣ редактированія какихъ либо отдѣловъ журнала, распространенія его на книжномъ рынкѣ или въ средѣ, могущей откликнуться на нашъ призывъ и т. п).

И такъ, смѣло впередъ!

AL NIAJ LEGANTOJ & KUNLABORANTOJ.

Ho, ne dormu, landan'!
Jam printemp' venis, sun'.
Çiu via najbar'
Laboradas ja nun!
Kolcov*).

Çu vi konas, kara leganto, la rusan vintron, veran rusan, preskau borealan vintron, kun dika blanka neĝtavolo, kun forta frosto, kiu kvazau vin fortigas, sed fine glaciigas viajn korpon & animon & dormigas vin tre ofte je eterne!

Se la pejzaĝo de la rusa vintro al vi ne estas konata, konjektu vastegan landon, mian patrujon, kovritan de dika blanka tego; tio estas la neĝo, jen felvida & sablsimila, jen maleska & gluanta, sed nepre malvarma, glaciige malvarmega, kiun fandigi povas nur la hela suno printempa. Kaj en la mezo de la tavolo mem, de tiu frostoplena dika & kontinue blanka tego estas apenau rimarkeblaj nigraj makuletoj-urboj & burgetoj: la fornoj de la vivo & kulturo. Sed tiuj makuletoj estas tiel mikre malgrandaj rilate al la tuteco de la vasta lando, ke estas necesa ia streço de la vidsento & penso por ne koncepti malĝuste & kompreni, ke tiu tavolo nur kaŝas la veran pejzaĝon, ke sub & en ĝia diko dauras la vivo, ekzistas batalado de la pasioj, vivas aspiroj al la idealo!

Similan pejzaĝon prezentas nuntempe Ruslando koncerne la esperantismon: la fornoj, kiuj kulturas tiun potencan levieron de la kosmopolita vivo de morgauo, izolaj punktetoj-individuoj ideadorantoj, aspirantaj enkorpigi sian idealon en ion utilan por la praktika vivo, estas metitaj tiom dise sur la vasta ebeno de nia patrujo, disigite per tiel dikaj naciaj & rasaj paredoj au fakoj, ke eç loĝante en sama urbo, unuj ne konas pri la ekzisto de aliaj!

Ne estas mirinde, ke çe tiuj kondiçoj akorda & sukcesplena laboro ne estas ebla: oni bezonas sin limigi per „fiŝhokado", tio estas per laboro izola, guto post guto igi sian najbaron kompreni la necesegon & utilon lukti kun la reciproka malamo de unu popolo kontrau la aliaj, la bezenegon krei unu kunfratan familion, kvankam ne omogena patrolingve, sed prezentantan unu fratan komunumon, spirite disciplinigitan, estimantan & komprenantan sin reciproke sur „neutrala lingva fundamento"!

Jen la kondiçoj, kiuj regas, en nia patrolando, en la momento, kiam aperas RIGA STELO!

Por la tuta Ruslando, kvinono da mondo, nur unika esperanta gazeto: „la Ondo de Esperanto"! Çu ne estas „iom malmulte" por la lando kiu deziras esti fiera, ke la Lingvo Internacia ĝin nomas sia patrujo! Dume en la najbara Germanujo tiuj estas pli ol 10 & en Francujo pli ol 20!

Çu ne estis rusa versisto Kolcov antauzorga & prava mokkantante nian dormemon, kiam li deziris nin instigi al la laboro?

Çu oni povas miri, post çio dirita, ke ununura „la Ondo" sola, eç kun sia plej sincera deziro & konscienca penado, ne povas ondigi nian vastan tutrusan Pacifikon!

Ni diras „unika", çar, se ni ne eraras, ne ekzistas nun, krom „la Ondo", alia rus-esperanta nefaka gazeto. La eminenta „Pola Esperantisto" en Varsovio, la juna „Kaukaza Esperantisto" en Tifliso & ankorau pli juna „Lumero de Esperanto" de Voronej·a junularo, eç ne aludante pri „Finna Esperantisto" en Helsingforso & „Estlanda Esperantisto" en Revalo (pri la ekzisto de la du lastaj ni eç iom dubas, çar jam de tre longe ili ne estas respegulataj en la esperanta gazetaro) — çiu el ili havas sian specialan taskon & sian lokan regionon de diskoniĝo & sian nacie limigitan legantaron.

Tiel RIGA STELO estas naskita por konkuri nek kun la j·us cititaj gazetaj, nek kun simpatia „la Ondo de Esperanto", sed escepte por anstatauigi „Ruslandan Esperantiston", kiu, lau la modela esprimo, „j·us findormis trankvile post longedaura & doloriga

*) A. V. Kolcov. Rusa popola poeto, 1808—1842.

malsano" & por satigi spirite malsatajn, kiuj en sia laboro serças novajn vojojn & estas kapablaj en sia libertempo sin senti iom super la popolamaso.

Penu vin plibonigi & vi vidos, ke via virkauaj'o ne estas tiel malbona, kiel vi emas opinii.

Sur la eminenta loko de nia programo ni metas la taskon: montri la eblon plibonigi sur neutrala lingva fundamendo ne nur internaciajn relacionojn en la vasta senco de tiu vorto, sed la reciprokajn interlilatojn eç en la limoj de unu urbo, vivanta per la vivo kosmopolita!

Ankorau ni diru kelke da vortoj pri la esperantismo mem, kiel pri intelekta ismo, penetranta dum la lasta tempo çiujn centrojn de la spirita vivo, çiujn tavolojn de la nuntempa homaro, çiujn punktojn del' mondo, kie-ajn estas jam penetrinta la parolo de la preso.

Esperantismo — estas doktrino pri la reciproka estimado inter la homoj de malsamaj naciecoj.

Esperantismo — estas prediko pri la spirita militado kontrau la malkleremo & misjuĝo de çio alilanda, alikonfesa, alilingva.

Esperantismo — estas la milito mem kontrau inertemo & malkleremo de la popolamaso, milito kiun antau 200 jaroj proklamis la Granda Petro kun sabro en la mano & kiun ni dauras nun sub la ombro el la Verda Standarto!

Por kompreni pli bone la „esencon" de tiu doktrino, la leganto nepre devas fiksi sian atenton al du jenaj artikoloj, kiujn li trovas sube: „Pri la Esenco de la Esperantismo" & „Universala Esperanto-Asocio". La diligenta legado de nia gazeto ebligos al li la pluan orientadon en tiu fako, precipe de la vidpunko de la praktika uzado de la Lingvo Internacia Esperanto, kio estas la dua punkto de nia programo.

Fine, ni permesas al ni eldiri: kvankam ni estas entuziasmigitaj de la pureco de la idealoj, kiujn prediki ni volas; kvankam tre granda estas la forto de nia konvinko, ke iam oni estos diranta, ke ni estis pravaj, tamen nun ni ne povas ne senti plej konscie, kiom malfacila estas la rolo de la „voço predikanta en la dezerto", kiun ni prenis sur nin, kiel grandega estas la spaco, kiu disigas nin de la enirejo al la idealo lumigita de la paca lumo de la Verda Stelo; kiel dornoplena, laciga & longa estas la vojo, ornamita de la kadavroj de la „evangeliintoj", kiu kondukas al la aspirata idealo; kiel dika estas la glacia tavolo de la popolamasa indiferentismo, kiun degeligi ni devas guto post guto!

Komprenante la tutan malfacilecon de nia tasko, ni admonas çiujn inteligentulojn, por kiuj estas karaj la idealoj, j'us montritaj, pri la kunsento & morala subteno, ne forgesante samtempe alian flankon del' afero & efektivigi al ni materialan helpon, kiu povas konsisti kiel en sendado al ni de l'abonpago & literatura materialo, tiel en pli efika kunlaborado, ekzemple: la redaktado de unu au kelkaj fakoj de nia gazeto au ĝia disvastigo inter la librovendistaro au en la medioj kapablaj resoni al nia alvoko.

Nun, sentime al la fronto!

LA REDAKCIO.

О СУЩНОСТИ ЭСПЕРАНТИЗМА.
PRI LA ESENCO DE LA ESPERANTISMO.

Такъ какъ о сущности Эсперантизма многіе имѣютъ весьма неправильное представленіе, то мы, приступая къ изданію нашего журнала, считаемъ необходимымъ дать читателямъ слѣдующее опредѣленіе тѣхъ принциповъ, которые лежатъ въ основѣ этой идеи.

Çar pri la esenco de la Esperantismo multaj havas tre malveran ideon, tial komencante la eldonon de nia j'urnalo, ni trovas necese doni al niaj legantoj la sekvantan klarigon de la principoj, kiuj kuŝas en la fundamento de tiu ideo.

Эсперантизмъ есть воплощеніе стремленія распространить по всему міру употребленіе вспомогательнаго нейтральнаго языка, который, не вмѣшиваясь во внутреннюю жизнь народовъ и отнюдь не задаваясь цѣлью вытѣснить существующіе національные языки, предоставилъ бы людямъ различныхъ національностей возможность взаимнаго пониманія другъ друга, который могъ бы служить примирительнымъ языкомъ въ тѣхъ случаяхъ, когда различныя націи борются между собою о языкѣ, и на которомъ могли бы печататься произведенія, имѣющія одинаковый интересъ для всѣхъ народовъ и націй.

Такъ какъ въ настоящее время ни одинъ изъ изслѣдователей во всемъ мірѣ уже не сомнѣвается въ томъ, что языкомъ международнымъ можетъ быть только языкъ искусственный, и, такъ какъ изъ числа всѣхъ, весьма многихъ попытокъ, дѣланныхъ въ теченіе двухъ послѣднихъ столѣтій, каждая представляетъ собою только теоретическіе проекты, и языкомъ дѣйствительно оконченнымъ, всесторонне испытаннымъ, вполнѣ жизнеспособнымъ и во всѣхъ отношеніяхъ лучше всего пригоднымъ оказался только одинъ единственный языкъ „Lingvo Internacia", впрочемъ, болѣе извѣстный въ настоящее время подъ именемъ „Эсперанто", поэтому сторонники идеи международнаго языка, сознавая, что теоретическіе споры не приведутъ ни къ чему и что цѣль можетъ быть достигнута лишь практической работой, уже издавна сгрупировались около языка Эсперанто и работаютъ для его распространенія и обогащенія литерутуры его.

Такъ какъ авторъ языка Эсперанто разъ на всегда отклонилъ всѣ личные права относительно этого языка, и такъ какъ, вслѣдствіе этого, Эсперанто не представляетъ собою чьей либо собственности, ни въ моральномъ, ни въ матеріальномъ отношеніяхъ, хозяиномъ этого языка является весь міръ и каждый желающій можетъ издавать на и объ этомъ языкѣ всякія произведенія, какія ему будетъ угодно, и употреблять языкъ для всевозможныхъ цѣлей; духовными же руководителями Международнаго Языка будутъ всегда считаться лица, которые

Esperantismo estas penado disvastigi tra la tuta mondo la uzadon de neutrala helpa lingvo, kiu, ne tuŝante la internan vivon de la popoloj, kaj tute ne celante elpuŝi la modernajn lingvojn naciajn, donus al la homoj de malsamaj nacioj, la eblon kompreni unu la alian, kiu povus servi kiel paciga lingvo en okazoj, kiam diversaj nacioj batalas inter si pri la lingvo, kaj en kiu oni povus presi verkojn kiuj havas egalan intereson por ĉiuj popoloj kaj nacioj.

Ĉar en la nuna tempo jam neniu esploranto en la tuta mondo dubas, ke lingvo internacia povas esti nur lingvo arta, kaj ĉar el multegaj provoj, faritaj en la dauro de la du lastaj centjaroj, ĉiuj prezentas nur teoriajn projektojn, kaj lingvo efektive finita, ĉiuflanke elprovita, perfekte vivipova kaj ĉiurilate pleje tauga montriĝis nur unu sola lingvo, „Lingvo Internacia", cetere, en la nuna tempo pli konata sub la nomo „Esperanto", tial la amikoj de la ideo de lingvo internacia, konsciante, ke teoria disputado kondukos al nenio, kaj la celo povas esti atingita nur per laborado praktika, jam delonge grupiĝis ĉirkau la lingvo Esperanto kaj laboras por ĝia disvastigado kaj riĉigado de ĝia literaturo.

Ĉar la autoro de la lingvo Esperanto rifuzis unu fojon por ĉiam ĉiujn personajn rajtojn rilate tiun lingvon, tial Esperanto prezentas nenies propraĵon nek en rilato morala, nek materiala. Do la mastro de tiu ĉi lingvo estas la tuta mondo kaj ĉiu povas eldonadi en au pri tiu ĉi lingvo ciajn verkojn, kiajn li deziras, kaj uzadi la lingvon por ĉiaj eblaj celoj; sed kiel spiritajn gvidantojn de la Lingvo Internacia oni ĉiam rigardos personojn, kiuj en la mondo esperantista estos konfesataj kiel la plej bonaj kaj plej talentaj pensuloj kaj verkistoj en tiu ĉi lingvo.

въ мірѣ эсперантистовъ будутъ признаны наилучшими и самыми талантливыми писателями и мыслителями.

Эсперанто не имѣетъ ни одного личнаго законодателя и не можетъ зависѣть отъ воли какой либо отдѣльной личности.

Всѣ произведенія мнѣнія и самаго автора языка Эсперанто, подобно мнѣніямъ и произведеніямъ каждаго другого эсперантиста, имѣютъ абсолютно частный и ни для кого не обязательный характеръ. Единственно, что является обязатальнымъ для всѣхъ эсперантистовъ — это подражаніе стилю языка, даннаго докторомъ Л. Л. Заменгофомъ въ его книгѣ озаглавленной „Основы Международнаго Языка „Эсперанто"." Это, однако, отнюдь не должно лишать лицъ пользующихся этимъ языкомъ, всякую мысль, которая не можетъ быть свободно передана посредствомъ того матеріала, который данъ въ „Основахъ", выразить такимъ образомъ, какой онъ найдетъ наиболѣе точнымъ, подобно тому, какъ это дѣлается въ каждомъ другомъ живомъ языкѣ. Но, ради полнаго единства языка, всѣмъ эсперантистамъ рекомендуется подражать, насколько возможно болѣе, тому стилю, который мы находимъ въ трудахъ творца Эсперанто, такъ какъ безспорно нужно признать, что никто не работалъ больше для и на языкѣ Эсперанто и никто не знаетъ духъ его лучше, чѣмъ самъ авторъ созданнаго имъ языка.

Esperanto havas neniun personan leĝdonanton kaj ne dependas de iu aparta persono. Ĉiuj opinioj kaj verkoj de la autoro de lingvo Esperanto havas, simile al la opinioj kaj verkoj de ĉiu alia esperantisto, karakteron absolute privatan, kaj por neniu devigan. La sola, deviga por ĉiuj esperantistoj — estas la imitado de stilo donita de Doktoro L. L. Zamenhof en sia libro titolita „Fundamento de l'Internacia Lingvo Esperanto". Tio tamen tute ne devas senigi personojn, kiuj uzas la lingvon, ĉiun ideon kiu ne povas esti oportune esprimata per la materialo, donita en la „Fundamento", esprimi en tia maniero, kiun li trovas la plej gusta, same, kiel estas farate en ĉiu alia viva lingvo. Sed pro plena unueco de la lingvo al ĉiuj esperantistoj estas rekomendate imitadi kiel eble plej multe tiun stilon, kiu estas en la verkoj de la kreinto de Esperanto, ĉar oni devas konfesi sendispute, ke neniu laboris pli multe por kaj en la lingvo Esperanto, kaj neniu konas ĝian spiriton pli bone, ol la autoro mem de la lingvo de li kreita. RIGA STELO.

ВОПРОСЫ ЯЗЫКА.

Объ эсперантискомъ стилѣ.

Въ изданной въ текущемъ году фирмой „Hachette et Cie, Paris" книгѣ Д-ра Л. Заменгофа „Отвѣты" мы находимъ цѣнный сборникъ разъясненій, даваемыхъ нашимъ Маэстро относительно эсперантскаго стиля и другихъ деталей Международнаго Языка. Мы приводимъ здѣсь выдержку изъ статьи „Объ Эсперантскомъ стилѣ".

„Нѣкоторые эсперантисты полагаютъ, что я въ моихъ произведеніяхъ употребляю славянскій стиль. Такое мнѣніе совершенно ошибочно. Дѣйствительно, сла-

LINGVAJ DEMANDOJ.

Pri la Esperanta Stilo.

En la libro „Lingvaj Respondoj" publikigita en la nuna jaro de la firmo „Hachette & Kio., Paris" ni trovas valoran repertuaron de konsiloj de nia Majstro pri perfekta & vera Esperanta stilo & pri ceteraj detaloj de la Lingvo Internacia. Nun ni donas al niaj legantoj ekstrakton de l'artikolo „Pri la Esperanta stilo".

„Kelkaj esperantistoj pensas, ke mi uzas en miaj verkoj stilon slavan. Tia opinio estas tute erara. Estas vero, ke slavoj ofte posedas en Esperanto pli bonan stilon, ol

вяне часто обладаютъ лучшимъ эсперантскимъ стилемъ, чѣмъ нѣмцы или романскіе народы; но это происходитъ не отъ того, что эсперантскій стиль является славянскимъ, но просто потому, что славянскіе языки имѣютъ болѣе простой строй рѣчи, и, потому болѣе близкій къ порядку словъ въ языкѣ Эсперанто. Правильный эсперантскій стиль не долженъ быть ни славянскимъ, ни германскимъ, ни романскимъ, онъ есть — или, по крайней мѣрѣ, долженъ быть — только стилемъ простымъ и логичнымъ.

„Однако все должно быть въ мѣру. Въ языкѣ Эсперанто также есть свои идіотизмы (правда немногіе) и совершенно не правы тѣ эсперантисты, которые ведутъ войну противъ нихъ, ибо языкъ абсолютно логичный и совсѣмъ безъ идіотизмовъ былъ бы языкомъ безжизненнымъ и слишкомъ тяжелымъ; но, хотя нѣкоторые эсперантскіе идіотизмы взяты изъ языковъ славянскихъ (между тѣмъ какъ другіе взяты изъ иныхъ языковъ), они всетаки не славизмы, но эсперантизмы, такъ какъ они сдѣлались уже частью языка.

„Эсперантскій стиль не подражаетъ слѣпо другимъ, но имѣетъ свой отличительный и самостоятельный характеръ, который выработался въ теченіе долгаго практическаго употребленія языка и мышленія на этомъ языкѣ, прежде чѣмъ языкъ этотъ былъ опубликованъ. Если кто-либо изъ славянъ, не имѣя еще достаточнаго навыка въ этомъ языкѣ, захотѣлъ бы перевести что-либо на Эсперанто со своего національнаго языка дословно — стиль его будетъ столь же плохимъ и безсмысленнымъ, какъ и эсперантскій стиль неопытнаго романца или германца. Для примѣра я приведу Вамъ отрывокъ одного изъ тѣхъ писемъ, которыя я часто получаю отъ русскихъ, когда они изучили грамматику и слова Эсперанто, но не знаютъ еще его стиля и переводятъ буквально со своего національнаго языка. Сравните стиль этого отрывка (по грамматикѣ и словарю безошибочнаго) со стилемъ эсперантскимъ, тогда Вы тотчасъ увидите. насколько ошибочно мнѣніе нѣкоторыхъ лицъ о „славянизмѣ“ эсперантскаго стиля:

„Милостивый Государь! Честь имѣю

germanoj au romanoj; sed tio ĉi venas ne de tio, ke la stilo en Esperanto estas slava, sed nur de tio, ke la slavaj lingvoj havas vortordon pli simplan kaj sekve ankau pli proksiman al la vortordo en Esperanto. La vera stilo Esperanta estas nek slava nek germana, nek romana, ĝi estas — au almenau devas esti—stilo nur stilo simpla kaj logika.

„Tamen ĉio devas esti en ĝusta mezuro. Ankau en Esperanto troviĝas diversaj (ne multaj) idiotismoj, kaj tute malprave kelkaj Esperantistoj ilin kontraubatalas, ĉar lingvo absolute logika kaj tute sen idiotismoj estus lingvo senviva kaj tro peza; sed kvankam kelkaj el la Esperantaj idiotismoj estas prenitaj ankau el la lingvoj slavaj (dum aliaj estas prenitaj el aliaj lingvoj), ili tamen estas ne slavismoj, sed esperantismoj, ĉar ili fariĝis parto de la lingvo.

„Tamen la stilo Esperanta ne imitas blinde la stilojn de aliaj, sed havas sian karakteron tute specialan kaj memstaran, kiu ellaboriĝis en la dauro de longa praktika uzado de la lingvo kaj pensado en tiu ĉi lingvo antau ol la lingvo estis publikigita. Se iu slavo ne havas ankorau sufiĉe da sperto en la lingvo kaj volos traduki en Esperanton lauvorte el sia nacia lingvo, lia stilo estos tiel same malbona kaj sensenca, kiel la Esperanta stilo de nesperta romano au germano. Por ekzemplo mi citos al vi pecon de unu el tiuj leteroj, kiujn mi ofte ricevas de rusoj, kiam ili ellernis la gramatikon kaj vortojn de Esperanto, sed ne konas ankorau ĝian stilon kaj tradukas lauvorte el sia nacia lingvo. Komparu la stilon de tiu ĉi peco (gramatike kaj vortare senerara!) kun la stilo Esperanta, kaj tiam vi tuj vidos, kiel erara estas la opinio de kelkaj personoj pri la „slaveco“ de la Esperanta stilo!

„Favora Regnestro! Honoro havas alkuŝigi, kio lau kauzo de antauskribita al mi

доложить, что по причинѣ предписаннаго мнѣ врачемъ лѣченія, я въ настоящее время не въ состояніи выполнить даннаго мною Вамъ обѣщанія; причемъ заявляю, что я вернусь домой черезъ два мѣсяца, не ранѣе конца августа".

Мы не приводимъ сейчасъ „перевода" этого отрывка на эсперантскій стиль, чтобы наши читатели имѣли возможность сами это сдѣлать и прислать намъ точный текстъ прежде, чѣмъ мы его опубликуемъ. —

Въ одномъ изъ слѣдующихъ номеровъ мы дадимъ статью проф. П. Кристаллера: ***„Почему ИДО въ роли Международнаго языка не можетъ стать выше ЭСПЕРАНТО?"***

kun kuracisto kuraco mi en efektiva tempo ne en stato elpleni de donita kun mi al vi promeso; apud kio postaperigas, ke mi turnos sin al domo tra du monatoj, ne pli frue de fino de Augusto".

Ni ne donas tuj la „tradukon" de la sama peco en stilo Esperanta por niaj legantoj povu mem tion fari & sendi al ni veran tekston antau ol ni ĝin represos.

En sekvanta numero ni publikigos artikolon de prof. P. Christaller-Stuttgarto: ***„Kial IDO en la rolo de Internacia Lingvo ne povas superi la lingvon ESPERANTO?"***

Универсальная Эсперанто-Ассоціація.*)

(Изъ рѣчи Г. Годлера на I. Конгрессѣ У. Э. А. въ г. Аугсбургѣ, 1910**).

Многіе, одобряя идею Универсальной Эсперанто-Ассоціаци, повидимому не всѣ правильно понимаютъ ее. Нѣкоторые видятъ въ ней чисто практическую и коммерческую организацію; напримѣръ въ брошюрѣ, составленной однимъ „извѣстнымъ" эсперантистомъ, который отражаетъ мнѣнія многихъ лицъ и старается, повидимому, вполнѣ исчерпать вопросъ объ эсперантизмѣ, дается слѣдующее, болѣе, чѣмъ поверхностное разъясненіе: Универсальная Эсперанто-Ассоціація — это „союзъ эсперантистовъ-коммерсантовъ!" Другіе же видятъ въ ней только общество для пропаганды идеи эсперантизма въ практическихъ кругахъ. Нужно-ли говорить, что эти мнѣнія представляютъ собою только одну сторону дѣла, но не саму истину; что лица, которые такъ говорятъ, даже если они члены У. Э. А. и выдающіеся пропагандисты, находятся духовно гораздо дальше отъ насъ, чѣмъ многіе, стоящіе внѣ насъ люди. Дѣйствительно, чтобы понять У. Э. А., необходимо знать ея основныя идеи, которыя совпадаютъ съ самимъ идеаломъ Эсперантизма. Самое ясное формулированіе этого идеала вы найдете въ рѣчи Д-ра Заменгофа произнесенной на Кембриджскомъ конгрессѣ: „Мы хотимъ создать нейтральную почву, на которой различныя людскія племена могли-бы мирно и побратски сообщаться, не навязывая взаимно другъ другу своихъ племенныхъ особенностей."

Это точно показываетъ, каковъ нашъ идеалъ, каковъ высшій принципъ, которымъ мы руководствуемся въ нашей работѣ, который поддерживаетъ насъ въ нашихъ хлопотахъ. Другіе, которые также не совсѣмъ точно уяснили себѣ внутреннюю идею Эсперантизма, говорятъ, что сознательные эсперантисты работаютъ лишь для Добра, Красоты и Истины.

Безъ сомнѣнія мы работаемъ для этого; но какое же движеніе не провозоглашаетъ, что оно намѣтило себѣ этотъ идеалъ? Истинная характеристика нашего движенія состоитъ въ томъ, что эти борцы за добро, красоту и истину исходятъ изъ всѣхъ племенъ и странъ, что они пользуются единымъ общимъ языкомъ, что ихъ отечество, въ самомъ обширномъ значеніи этого слова, не какая либо отдѣльная территорія, защищаемая пушками противъ сосѣдей, но весь міръ; что къ этому духовному отечеству свободно могутъ присоединяться всѣ люди,

*) La Ruslandaj Delegitoj U. E. A. ricevas la gazeton senpage, & la eksterlandaj ĝuas specialan rabaton 30%.

**) Universala Esperanto-Asocio. El Malferma Parolado ĉe la I-a Kongreso de U. E. A. Farita de H. Hodler, Vic-Prezidanto de U. E. A.-Esperanto N 85.

каждый кто пожелаетъ и кто выразитъ свое сочувствіе нашимъ идеаламъ.

Наше эсперантійское движеніе характеризуется также тѣмъ, что его идеалъ осуществляется цѣнными взаимными услугами. Конечно легко говоритъ пламенныя фразы объ идеалѣ и международномъ братствѣ, но гораздо труднѣе эту идею реализировать, ввести ее въ жизнь, укоренить ея постоянное практическое примѣненіе въ житейскомъ обиходѣ. Вотъ эту-то задачу мы и выполняемъ нашими услугами. Мы стремимся постоянно напоминать эсперантіанамъ о солидарности, которая такъ прочно связываетъ насъ другъ съ другомъ. Не всякій способенъ теоретически понять внутреннюю идею эсперантизма, или ее точно представить себѣ, но при практическомъ примѣненіи всякій пойметъ, хотя бы въ предѣлахъ своего обихода, ту важную роль иитернаціонализма, которая вытекаетъ изъ постояннаго обмѣна идей и услугъ между эсперантіанами; не каждому дается одинаково легко и самостоятельно подняться выше своего, чисто національнаго, образа мышленія и идеала, чтобы смотрѣть на вещи съ общечеловѣческой точки зрѣнія; но всякій, принимающій непосредственное участіе въ жизни эсперантизма, со временемъ, при болѣе частомъ общеніи съ эсператіанами, волей-неволей будетъ вынужденъ подняться надъ своимъ чисто національнымъ критеріемъ, или, по крайней мѣрѣ, отбросить отъ своего національнаго идеала все отрицательное.

Мы сознаемъ, что такимъ путемъ, мы ближе, прямѣе идемъ къ осуществленію международнаго мира, чѣмъ обращаясь къ властителямъ и прося, чтобы они благоволили реализировать его. Мы дѣлаемъ нѣчто болѣе важное, чѣмъ многіе, такъ называемые „международные" конференціи или конгрессы: мы подготовляемъ то основаніе, на которомъ, на благо нашимъ потомкамъ, впослѣдствіи выработается настоящая самостоятельная международная жизнь.

(*Продолженіе слѣдуетъ.*)

Эсперанто на практикѣ.

Esperanto en la Praktiko.

Преподаваніе — Instruado.

Д-ръ Бремонъ, редакторъ издаваемаго въ Каталуніи журнала „Tutmonda Espero" (Всемірная Надежда), началъ читать курсъ языка Эсперанто въ Барцелонскомъ Университетѣ.

Въ тоже время мы можемъ перечислить слѣдующія высшія учебныя заведенія, въ которыхъ преподается языкъ Эсперанто:

Берлинъ. Народный Университетъ.

Браиловъ (Румынія), Лицей Бальцеску.

Брюссель (Бельгія), Институтъ Св. Людовика.

Бухарестъ. Высшая Торговая Школа.

Бѣлградъ, Университетъ.

Вѣна (Австрія), Международное Общество для развитія Коммерческихъ Наукъ.

Вѣна, Высшее Техническое Училище. Торговая Академія.

Гавръ. Высшее Коммерческое Училище.

Гельсингфорсъ (Финляндія), Университетъ.

Годэрсфильдъ (Англія), Техническая Коллегія.

Дрезденъ. Saksa Esperanto-Instituto, Dresden 20.

Дюссельдорфъ. Управленіе Телеграфа.

Женева. Internacia Esperanto-Instituto.

Загребъ. Университетъ.

Казань. Университетъ.

Краковъ (Галиція), Коммерческая Академія.

Лодзь. Частная торговая Школа.

Львовъ (Галиція), Коммерческое училище.

Мадридъ. Атенеумъ Любителей Литературы.

Москва. Instituto-Esperanto. Лубянскій проѣздъ, 3.

Оденъ (Данія), Высшее Коммерческое училище.

С.-Петербургъ (Россія), Институтъ Принца Ольденбургскаго.

Прага. Институтъ Слѣпыхъ.

Рига. Société Polyglotte.

Самосъ (Турція), Коммерческое училище и женское Агрономическое училище.

Сантіаго (Чили), Коллегія Жана Баптиста Сагурра.

Стормъ-Лэкъ (Соед. Штаты Сѣв. Америки), Коллегія Буэна-Виста.

Флоренція (Италія), Филологическій Институтъ.

Харьковъ. Университетъ.

Въ штатѣ Мэрилэндъ (Сѣв. Америка) языкъ Эсперанто законодательнымъ порядкомъ введенъ въ учебныя заведенія.

Въ штатахъ Орегонъ и Огейо (Сѣв. Америка) вопросъ офиціальнаго введенія языка Эсперанто въ учебныя заведенія близокъ къ осуществленію.

Въ Болгаріи языкъ Эсперанто офиціально введенъ во всѣ среднія учебныя заведенія.

Французскіе воздухоплаватели офиціально пропагандируютъ Эсперанто, какъ всемірный международный языкъ.

Парижскій Клубъ Молодыхъ Авіаторовъ охотно отвѣчаетъ по Эсперанто на всѣ серьезные вопросы, адресованные: M. Frachet 52, rue Notre-Dame de la Nazareto. Paris.

Начальникъ Главнаго Полицейскаго Управленія во Франціи г. Лепинъ циркулярно пригласилъ Начальниковъ Полицейскихъ Управленій великихъ державъ ввести языкъ Эсперанто для международныхъ сношеній какъ офиціальный.

Бельгія. По приказанію Короля Леопольда II. курсы языка Эсперанто офиціально введены въ Бельгійскомъ Военномъ училищѣ. — Предсѣдатель Народныхъ Университетовъ, въ которыхъ насчитываютъ около 70 000 слушателей, разослалъ циркуляръ, извѣщающій о введеніи преподаванія языка Эсперанто.

Бразилія. Съ разрѣшенія Министерства Народнаго Просвѣщенія курсы языка Эсперанто читаются въ 10 учебныхъ заведеніяхъ. Число слушателей около 400.

Копенгагенъ (Данія). Въ самомъ обширномъ здѣшнемъ учебномъ заведеніи — въ Датскомъ Мореходномъ училищѣ языкъ Эсперанто преподается въ числѣ другихъ новыхъ языковъ.

Лилль (Франція). Эсперанто преподается въ двухъ высшихъ учебныхъ заведеніяхъ и въ нѣкоторыхъ высшихъ курсахъ его округа.

Мексика. Центральное Мексиканское Эсперантское Общество выработало ко дню столѣтія освобожденія Мексики проектъ офиціальнаго введенія языка Эсперанто.

Самосъ (Турція). Г-жа Копассисъ, супруга Принца Регента этого острова, записалась активнымъ членомъ Самосскаго Эсперантскаго Общества. Самъ Принцъ поддерживаетъ это общество и также изучилъ языкъ Эсперанто.

Изъ Бахчисарая пишутъ объ Эсперантскомъ движеніи среди Крымскихъ татаръ, которые весьма заинтересованы нашимъ языкомъ. Къ сожалѣнію отсутствіе учебника Эсперанто на татарскомъ языкѣ сильно тормозитъ дѣло.

Во время Японско-Англійской выставки въ Лондонѣ, при богослуженіи произведенномъ на языкѣ Эсперанто, пасторомъ J. C. Rust была произнесена проповѣдь на тему: „Feliĉaj estas la mildaj, ĉar ili heredas la Teron."

Прекрасный примѣръ примѣненія Эсперанто даетъ Г-жа Шарапова въ Костромѣ, приготовляя лекціи на темы: „Ленъ и его разработка"; „Джемсъ Уатъ и паровыя машины"; „Овощи и фруктовыя растенія" и т. п.

Лица, имѣющія интересы въ Константинополѣ, благоволятъ обращаться по адресу:

Personoj, kies interesoj estas en Konstantinopolo, bonvolas sin turni lau l'adreso: Esperanto-Verein. Konstantinopel, Deutsche Post 154. Türkei.

Эсперантскiе Конгресы въ 1910 г.
Esperantaj Kongresoj en 1910.

Augsburgo. IV Kongreso de Germanaj esperantistoj.

Augsburgo. Kongreso & ekskurso de la tutmonda Esperantista Kuracista Asocio.

Augsburgo & Vaşingtono. I Kongreso de Universala Esperanto-Asocio.

Belgrado. Kongreso de la Danubaj & Balkanaj. Esperantistoj.

Bruselo. Kongreso de Farmaciistoj dum la Internacia Kongreso de Farmaciistoj.

Bruselo. Esperanta sekcio çe la Universala Ekspozicio kaj Monda Kongreso.

Bruselo. II Kongreso de Belgaj esperantistoj.

Bruĝo. Dua Belga Esperantista Kongreso.

Cheltenhamo. Tria Brita Esperantista Kongreso.

Firenzo. Unua Kunveno de Italaj esperantistoj.

Glasgo. V Skota Esperanto-Kongreso.

Kopenhago. Kongreso de danaj esperantistoj.

Le Creusot. III Kongreso de Burgonja Federacio.

Londono. Esperanta sekcio çe la Japan-Brita Ekspozicio-Industria.

München. Esperanta Sekcio çe la Ekspozicio.

Paris-Verşailles. I Kongreso de Katolikoj-Esperantistoj.

S.Peterburgo. Unua Tutrusa Esperantista Kongreso.

Petropoliso. Tria Brazila Kongreso de Esperanto.

Praha. I Kongreso de Bohemaj esperantistoj.

Sofio. IV Kongreso de Bulgaraj esperantistoj.

Vieno. Unua Tutaustria Internacia Esperanto-Tago.

Washingtono. VI Internacia Kongreso de Esperanto.

На I-мъ Обще-Австрiйскомъ Конгрессѣ эсперантистовъ въ полномъ блескѣ проявилась великая идея эсперантизма. Въ мирной гармонiи, какъ братья, здѣсь сошлись представители различныхъ нацiй, населяющихъ Австрiю и на почвѣ нейтральнаго языка были забыты всѣ нацiональные раздоры, которыми такъ славна эта разноплеменная страна.

„Волна Эсперанто".

Вотъ примѣръ достойный подражанiя!

Riga Stelo.

Praktikaj Demandoj.

I. Kiuj lingvoj posedas versan tradukon de la poeziaj·o de L. Zamenhof „En la mondon venis nova sento."?

II. Kiu estas via nacia trinkaj·o & kio ĝi estas?

III. Kiu vendas au kiun interesas la fosilioj paleozoaj?

La respondoj pri la demandoj Nr. 1 & 2 oni bonvolu sendi al la Redakcio, do pri la demando Nr. 3 lau l'adreso: Prof. G. Crozel. A. Collonge sur Saône. Rhône. France.

Grafo Leo Tolstoi.

BIOGRAFIA SKIZO.

Komencante la priskribon de la vivo de tiu granda homo, kiu mortis çe tiom neordinaraj kondiçoj, oni hezitas, çu oni devas pleje miri ĝian vastecon koncerne ĝia longeco kaj senfina nombro de la travivitaj impresoj, sentoj kaj interesoj, çu la profundan enhavriçecon de preskau çiu ĝia epizodo. Sebastopolano, verkisto, bienhavanto, pedagogo, filozofo – jen estas la çefaj etapoj de lia bolanta agado; sed çiu el ili, siavice, havas multe da fakoj kaj en çiu fako li montris rimarkindan kreforton, preskau superhoman potencon: La tuta multjara laborado de Tolstoi estas animita de ideala serçado, per mirinda esploremo de ribelema, sed çiam serena altenfluganta spirito. Şajnas ke en la regiono de l'homa scio kaj sento ekzistas neniu anguleto, neniu detaleto, kiuj iam ajn au iel ajn ne allogis lian atenton. Kaj jam tiu fakto igas

çiun inteligentan homon, kaj precipe ruson, pripensi dum nunaj funebraj tagoj la vivon de por eterne ekdorminta genio verkisto, kiu estas gloro kaj fiero de sia patrolando.

Grafo Leo Nikolaeviç Tolstoi naskiĝis la 9-an de sept. (28 aug.) 1828 en al çiu klera homo konata bieno Jasnaja Polana (Serena Prato), distrikto Krapivna, gubernio TULA, en tre antikva nobela familio, kies historio devenas de unu Germana emigranto de la XIV jarcento. Sian patrinon, naskita princino Volkonski, Leo Nikolaeviç preskau tute ne konis, do şi mortis kiam li havis la aĝon de tri jaroj, kaj Tolstoi-patro mortis kiam nia estonta verkisto estis nur 9 jara. La edukadon de la infanoj (kvar knaboj kaj knabinoj) prenis sur sin malproksima parencino T. A. Ergolskaja, kiu havis bonegan influon je ili. Çis la 16 jaro L. N. estis instruata hejme, sub la gvido de eksterlandaj edukistoj, kaj poste en la Kazana Universitato, kie li komence sin okupis pri la lingvoj, inter kiuj ankau pri orientaj; poste — pri la jurscienco. La kurson de Universitato li tamen ne finis, çar jam en la jaro 1847 li sukcese plenumis kelke da ekzamenoj en Peterburgo. Cetere, siatempe li serioze laboris çe profesoro Meier en Kazano pri la „Komparo d'Esprit des lois Montesquieu"*) kun la Ukazo de l'Imperiestrino Katarino II."

Dem la jaro 1847 ĝis 1851 li loĝas jen en la bieno Jasnaja Polana, jen en Peterburgo. En la komenco de la kvindekaj jaroj li servis kiel junkro en Kaukazo.

En la jaro 1854, promociita en la oficiran rangon, Tolstoi estis sendita Krymon, kie li partoprenas al la batalon çe Rio Nigra kaj la defendon de Sebastopolo. La priskribon de çio, kion li travivis en tiu epoko, ni trovas en la novelo „Kozakoj" kaj en la famekonataj „Rakontoj pri Sebastopolo", kiuj turnis sur sin seriozan atenton; ankau en lia „Infaneco", publikita en „Современникъ" Samtempulo en 1852. En 1856 L. N. forlasas la militservon kaj revenas Peterburgon. La literaturista societo lin akceptas kiel sian anon: çiuj eminentaj verkistoj traktas lin tre kore kaj promesas al la juna oficiro brilantan literaturan karieron. Post la unuaj provoj aperas „Knabeco", „Juneco", „Memorskriboj de Bilarda Markisto", „Tri mortoj" kaj ceteraj verkoj.

En 1857 li veturas eksterlandon kaj vizitas Parizon, Svisujon kaj Germanujon. La impresoj de Svisujo rebrilas interalie en lia novelo „Lucerno". Sekvante latinan proverbon Tolstoi nenion homan opinias malpropra: dum la fino de la kvindekaj jaroj en lia vivo estis sufiçe da malkvieta forlogiĝo: la kartoj, dandeco, sensorga societa vivo, gimnastiko kaj tiel plu. Sed jam en tiu preterita tempo liaj çefaj interesoj çiam lin logas al la kamparo.

Post la reveno el sia dua vojaĝo, farita en 1860, vizitinte la urbojn: Kisingeno, Hiero, kie mortis dum lia çeesto lia plej amata frato Nikolao kaj estis verkita la novelo „Kozakoj", Marselo, Genevo, ankau Italujon, Parizon, Londonon, Belgujon kaj Germanujon, Tolstoi revenis sian patrujon ĝuste al la momento de la liberigo de la vilaĝanoj. Dem tiu momento la jam fama verkisto fiksis sian agadon al la provinco: dum kelke da jaroj li plenumas oficon de pacig-interpretisto; verkas vicon da artikoloj pedagogiaj; mem lernas geknabojn en provinca lernejo; redaktas kaj publikigas revueton: Ясная Поляна, „Serena Prato" elmontras grandegan energion, klerigante la malkleran popolamason de j'us liberigita vilaĝanaro. Liaj pedagogiaj opinioj estas konataj sufiçe. Oni povas ilin konsenti au ne konsenti, sed oni ne povas nei, ke çiuj liaj primtezoj en tiu regiono staras sur la plej humana fundamento.

En 1862 Tolstoi edziĝis de Sofio Andreevna, filino de doktoro Bers. La edziĝo ankorau pli forte fiksis lian ligon kun la provinco kaj kun lia kampara hejmo, iom malligita de influo de lia malsano, kies kuracado postulis kumisan reĝimon en Samara gubernio kaj de neiga rilato de oficistaro al lia pedagogia agado. Lia vivo eniras definitivan, kvietan fluejon. Aperas la epoko de kreado de glorfamaj verkoj farintaj lian nomon eminenta. Kolektante la materialojn por la intencita de li romano „Dekabristoj", Tolstoi direktas sian atenton al la epoko de Patruja Milito kaj en „Rusa Invalido" 1865—1869 publikigas serion da epizodoj el sia kolosa lau la plano kaj plenumo epopeo „Milito kaj Paco". Li rekomencas sin interesi kaj labori pri la mastrumo kaj pedagogio; aranĝas en sia bieno

*) Духъ Законовъ. „Spirito de la leĝoj" de Monteskiö. Tradukita en rusa lingvo de Hornfeld. S. Peterburgo, 1900.

lernejon; legas lecionojn al provincaj instruistoj kaj tiel plu. Samtempe Tolstoi senĉese kaj fervore instruas siajn proprajn infanojn, kies edukadon li penas plenumi plej eble racie. La jaroj 1873—1877 estas la tempo de la pleja disfloro de lia talento, kiam Tolstoi kreis sian plej eminentan verkon: la romano „Anna Karenin".

Dem la mezo de la sepdekaj jaroj en la intelekto de Tolstoi komenciĝis esenca ŝanĝo, kiu kondukis lin al la rigora neo de la kulturo en la socia kompreno de tiu vorto. La karaktero de liaj verkoj, same lia vivmaniero, akiras strangan, originalan nuancon de profetema idealismo lau la direkto de plena persona rezignacio; de malŝato de ĉiu vivkomodo; de religia kaj filozofia kontemplacio*). Dufoje, en 1877 & 1881, li pilgrimas al Optina monaĥejo, la lastan fojon eĉ muĵikvestite, piedire, kun sako surŝultre. La karitato kontrau la malriĉaj, plej intima studado de la popola religia kulto, diskutado kun sektantoj - skismanoj — jen estas la nunaj punktoj de lia ĉefa atento, al kiuj li volonte kaj daure fiksas siajn spiritajn fortojn. Se li partoprenas tiam iunajn praktikan agadon, nur kiam li povas el sia intuitiva vidpunkto doni al ĝi idealan karakteron, ekzemple statistika revizo de loĝantoj en Moskvo en 1882. En 1877 estis finita lia „Konfeso"; en la komenco de la okdekaj jaroj aperis la popolaj rakontoj: „Kiel la homoj vivas" k. c.

De simila ideala karaktero estas penetritaj la dramo „La potenco de la Malklero", la komedio „La Fruktoj de l'Edukado" kaj ceteraj eposaj verkoj: „Tolmezuristo", „La morto de Ivan Iljiĉ", „Kreuzera Sonato", „La Mastro & Laboristo", „Reviviĝo". La komenco de la XX centjaro koincidas lian disakordon kun la eklezio, kies finalo estas la fama akto de l'ekskomuniko de grafo Tolstoi el la grek-ortodoksa eklezio la 7 de marto (22 februaro) 1901.

La lastaj jaroj de lia vivo, dem la malsano, kiu postulis la vojaĝon en Krymon, estas konataj al ĉiuj. Mirinde forta spirite, la mortinto estis eminenta ankau pro sia fizika forto. Sed la maljunaĝo kaj la travivitaj afekcioj nerimarkite plenumis sian laboron — kaj la dudekan (sepan) de novembro 1910 traflugis Ruslandon kaj la tutan mondon la funebra nuvelo pri la morto de saĝega filozofo, spirita giganto, nuntempa Diogeno, antau sia morto refoje vizitinta la monaĥejon de Optina ermitejo.

Flankelasante la religiajn kaj filozofiajn opiniojn de Leo Tolstoi, ni ne povas tamen preterpasi senatente la esencon de karaktero de lia genio artista. Oni diras kutime, ke iu verkisto donis tion, ke lia kremaniero estas karakterizata de tiaj au de aliaj trajtoj de lia genio, ke li estas forta koncerne tio kaj malforta koncerne alio Leo Tolstoi, se oni dezirus insisti, en siaj verkoj donis preskau nenion speciale originalan kaj novan. La skolo de la natura morala idealismo jam antau li estis prezentita de eminantaj reprezentantoj. Li sekvis sendispute la paŝojn de Puŝkin kaj Gogol. Sed sur tiu vojo li faris etapon pluen tiom kolose grandegan, montris al la mondo tiajn miraklojn de transfiguriĝo kaj malkaŝis tiajn misterojn de l'animoj de de li kreitaj personaĵoj, ke certe ne estas facile diri, ĉu estas eble iri ankorau pluen en tiun direkton! „La vera heroo de mia novelo", diras Tolstoi en unu el siaj Sebastopolaj rakontoj, — estas la Vero." Ŝajnas ridinde simpla. Tamen neniu antau li kaj certe ankau neniu post li donis al ni eblon tiom animoplene, tiel mirinde senteble kaj intime percepti kaj kompreni tiun veron de la realaĵo. Liaj plej emimentaj verkoj: „Anna Karenin", „Milito & Paco", „Sebastopolaj Rakontoj", „La Morto de Ivan Iljiĉ", „Tri Mortoj" por eterne restos idealoj de la krearto.

Ili enhavas neelĉerpeblan ejon de la plej perfektaj fortoj de la popola spirito, neimitebla revelacio*) de homaj virtoj kaj malvirtoj, de majesta grandeco kaj trivialeco, de homa ĝojo kaj kora doloro. En tiuj verkoj li rakontas al ni la veraĵon de sia vivo, li riĉa de sperto, afekcio kaj zorgoj. Kaj kiom da tiu vero reala! Nur la genio povas penetri la ujon de la internaj rilatoj, fari sentebla la realecon de siaj imaĝoj kaj bildoj ĝis la plej malgrandaj detaloj, ĝis apenau rimarkebla impulso!

La verkoj de grafo Leo Tolstoi estas tradukitaj preskau ĉiulingve. Lia glora famo

*) Созерцаніе, contemplation, contemplation, Anschauen, Anschauung.

*) Откровеніе, revelation, révélation, Offenbarung.

flugas malproksime ekster la limoj de Ruslando, lia patrujo. Kie ajn estas intelektoj kapablaj senti, kaj ŝati geniecon de talento, tie ĉiam vivos la intereso al la verkoj de Tolstoi.

Oni ne povas dubi ke la nebula mateno aperinta super la malproksima provinca kaj malmulte konata stacio Ostapovo, lokita ie en la stepa vasto de nia patrujo, forŝiris el nia mondo unu el la plej eminentaj verkistoj-artistoj, kiu apartenas al ĉiuj epokoj kaj landoj!

Nia tasko estas sekvi liajn edifojn. Forĵetinte ĉion, kio en lia vivo, precipe dum la lastaj jaroj, estis nur duma, loka, provizora, ni konceptu de nia spirita okulo tion, kio estas la ĉefa, plej grava en lia kreprocedo, kion ni povas ĝui sukcesinte penetri la spiriton de lia evangeliado: senlace kaj senprokraste ni penu kulturi kaj plibonigi en nia interno la animon de Homo.

LITERATURA FAKO.

Leonido Andreev.

BEN-TOVIT.

(1905)

En tiu terura tago, kiam fariĝis tutmonda maljustaĵ'o, kaj sur Golgoto, meze de rabistoj, estis krucumita Jezuo Kristo, — tiun tagon de l'mateniĝo mem al la jeruzalema komercisto Ben-Tovit netolereble ekdoloris la dentoj. Ĝi komenciĝis ankorau antauvespere: iom ekdoloretis la dekstra makzelo, kaj unu dento, la lasta antau la dento de saĝeco, kvazau iom levetiĝis, kaj kiam ĝin altuŝadis la lango, ĝi donis apenauan dolorsenton. Post manĝado, tamen, la doloro plene kvietiĝis, kaj Ben-Tovit tute ĝin forgesis kaj trankviliĝis, — tiutage li estis profite interŝanĝinta sian maljunan azenon je juna kaj forta, estis tre gaja kaj ne atribuis grandan signifon al la minacaj simptomoj.

Li dormis ankau tre bone kaj senvekiĝe, tamen j'us antau la tagiĝo io komencis lin maltrankviligi, kvazau iu lin vokus pro ia gravega afero, kaj kiam Ben-Tovit vekiĝis, — doloris liaj dentoj, doloris malkaŝe kaj kolerege, per tuta pleneco de akuta, boranta doloro. Kaj ne estis jam eble kompreni, ĉu doloras la hieraua dento, au ĝin aliĝis aliaj: la tuta buŝo kaj la kapo estis plenaj je terura dolorsento, kvazau oni devigus Ben-Toviton maĉadi milon da brulruĝigitaj akraj najloj. Li prenis en la buŝon iom da akvo el kruĉo, —por minuto la dolorfuriozo malaperis, la dentoj ekpinĉiĝis kaj onde ekbalancetiĝis, kaj tia sento estis eĉ agrabla kompare kun la antaua. Ben-Tovit ree kuŝiĝis, rememoris pri la nova azeneto kaj ekmeditis, kiom feliĉa li estus, se ne tiuj dentoj, kaj volis ekdormi. Sed la akvo estis varma, — kaj post kvin minutoj la doloro refariĝis ankorau pli furioza ol antaue kaj Ben-Tovit sidis sur sia lito kaj balanciĝadis kiel pendolo. Lia tuta vizaĝo sulkiĝis kaj kuntiriĝis al la granda nazo, kaj sur la nazo, paliĝinta pro doloro, densiĝis guteto da malvarma ŝvito. Tiamaniere, balanciĝante kaj ĝemante pro doloro, li renkontis la unuajn radiojn de tiu suno, al kiu la sorto destinis vidi Golgoton kun tri krucoj kaj mallumiĝi pro teruro kaj malĝojego.

Ben-Tovit estis bonkora kaj honesta homo, malŝatanta maljustecon, sed, kiam vekiĝis lia edzino, li, apenau malfermante la buŝon, eldiris al ŝi multe da malagrablaj'oj kaj plendis, ke oni lin forlasis sola, kvazau ŝakalon, por ĝembleki kaj konvulsiiĝadi pro turmentoj. La edzino pacience akceptis la nemeritita jn riproĉojn, ĉar ŝi sciis, ke ne el malbona koro ili devenas, kaj alportis multajn bonegajn kuracilojn: purigitajn ratekskrementojn, almetotajn al la vango, akran skorpitinkturon kaj autentikan ŝtonpeceton de la ordontabulo, disrompita de Moseo. Post ratekskrementoj fariĝis iom pli bone, sed ne por longa tempo, same — post tinkturo kaj ŝtoneto; tamen ĉiufoje, post tempa plibonigo, la doloro revenadis kun nova forto.

Kaj dum mallongaj minutoj de ripozo Ben-Tovit sin konsoladis per penso pri la azeneto kaj revadis pri ĝi; sed kiam fariĝis pli malbone, li ĝemis, koleris kontrau la edzino kaj minacis, ke li disrompos sian kapon kontrau ŝtono, se la doloro ne kvietiĝos. Kaj ĉiam li marŝis el unu angulo al alia sur la plata tegmento de sia domo, hontante proksimiĝi al ĝia ekstera rando, ĉar tuta lia kapo estis envolvita per tuko, kiel ĉe virino. Kelke da fojoj lin alkuradis liaj infanoj kaj per rapidemaj voĉoj rakontis ion pri Jezuo el Nazareto. Ben-Tovit haltis, dum momento ilin auskultis, sulkiĝinte la vizaĝon, sed post tio, kolere piedfrapinte, forpelis ilin: li estis bonkora homo kaj amis la infanojn, sed nun li koleris, ke ili trudas lin per ĉiaj ajn bagateloj.

Estis ankau malagrable, ke sur la stratoj kaj najbaraj tegmentoj kolektiĝis homamaso, nenion faranta kaj scivole rigardanta Ben-Toviton, envolvitan per tuko, kvazau virino. Kaj li jam intencis malsupreniri, kiam la edzino diris al li:

— Rigardu, jen oni kondukas rabistojn. Eble, tio vin distros.

— Lasu min, mi petas. Ĉu vi ne vidas, kiom mi suferas? — kolere respondis Ben-Tovit. Sed en la paroloj de la edzino sonis malpreciza promeso, ke la dentdoloro eble malaperos, kaj nevole li aliris la parapeton. Flankenklininte la kapon, ferminte unu okulon kaj subapogante la vangon per la mano, li ekfaris malŝate-ploreman mienon kaj ekrigardis malsupren.

Sur mallarĝa strato, supreniranta al monto, senorde moviĝis grandega homamaso, envolvita de polvo kaj senintermanka kriado. En ĝia mezo, kurbiĝante sub la pezo de krucoj, sin movis la ekzekutotaj, kaj super ili volviĝadis, kvazau nigraj serpentoj, la vipoj de romaj soldatoj. Unu — tiu kun longaj blondaj haroj, en disŝirita kaj sangmakulita hitono — ekfaletis pro ŝtono j·etita sub liajn piedojn kaj falis teren. La krioj fariĝis pli lautaj, kaj la homamaso, simile je diverskolora marakvo, kuniĝis super la falinto. Ben-Tovit subite ektremis pro doloro, — en la denton kvazau iu estus eniginta brulruĝigitan kudrilon kaj ĝin turninta; li ekĝemis: u — u — u, kaj, malŝate-indiferenta kaj kolera, li foriris de la parapeto.

— Kiom ili kriegas! — li diris envieme, imagante la larĝe malfermitajn buŝojn kun fortikaj nedolorantaj dentoj, kaj kiel li mem kriadus, se li estus sana. Pro tiu imagaj·o la doloro ekfurioziĝis, kaj li rapide ekbalancis la kapon, blekante: m-u-u....

— Oni rakontas, ke Li sanigis blindulojn, — diris la edzino, ne foririnta de l'parapeto, kaj j·etis ŝtoneton tiudirekten, kie malrapide iris Jesuo, per vipoj igita sin levi.

— Jes, certe! Li sanigu jen mian dentodoloron, — ironie respondis Ben-Tovit kaj inciteme-maldolĉe aldonis: — kiel ili polvas! Tute kiel brutaro! Oni devus ilin ĉiujn dispeli per bastonoj! Forkonduku min malsupren, Sara!

La edzino montriĝis prava: la spektaklo iom distris Ben-Toviton, sed, eble, fine helpis la ratekskrementoj, kaj li sukcesis ekdormi. Kaj kiam li vekiĝis, la doloro estis preskau malaperinta, kaj nur sur la dekstra makzelo ekŝvelis absceseto, tiom malgranda, ke ĝi estis apenau rimarkebla. La edzino diris, ke ĝi estas tute ne rimarkebla, sed Ben-Tovit ruze ridetis: li sciis, kiom bona estas lia edzino, kaj kiel ŝi ŝatas diri agrablaj·ojn. Venis najbaro, la ledisto Samuelo, kaj Ben-Tovit kondukis lin rigardi la novan azeneton kaj kun fiereco auskultis la fervorajn laudojn al si kaj al la besto.

Poste, lau peto de la scivolema Sara, ili triope iris al Golgoto por vidi la krucumitojn. Survoje Ben-Tovit rakontis al Samuelo de la komenco mem, kiel li eksentis hierau ioman doloreton en la dekstra makzelo, kaj kiel poste, dumnokte, li vekiĝis pro terura dolorego. Pro videbligo li faris suferplenan mienon, fermis la okulojn, skuis la kapon kaj ĝemis, kaj la grizbarba Samuelo kondolence balancis la kapon kaj diris:

— Aj - aj - aj! Kiel dolore!

Al Ben-Tovit plaĉis la aprobo, kaj li ripetis la rakonton; poste li revenis al tiu malproksima tempo, kiam difektiĝis ankorau lia unua dento, malsupra de la dekstra flanko. Tiamaniere, en vigla konversacio, ili alvenis Golgoton. La suno, kondamnita por lumigi la mondon en tiu terura tago, jam estis subirinta post malproksimaj montetoj, kaj en la okcidento ardis, kvazau sanga postsigno, mallarĝa purpure-ruĝa strio. Sur ĝia fono malprecize mallumis krucoj, kaj ĉe malsupro de la meza kruco neklare blankis iuj surgenuiĝintaj figuroj.

La popolo jam delonge estis disirinta; fariĝis malvarme; pase rigardinte la krucumitojn, Ben-Tovit prenis Samuelon je la brako kaj delikate lin turnigis al la hejmo. Li sentis sin aparte elokventa, kaj li volis finrakonti pri sia dentdoloro. Tiamaniere ili iris, kaj Ben-Tovit, akompanata per kunsentaj kapskuoj kaj ekkrietoj de Samuelo, faris suferplenan mienon, balancis la kapon kaj lerte ĝemis, — kaj el profundaj intermontoj, el malproksimaj sunbruligitaj ebenaj·oj sin levis nigra nokto. Kvazau ĝi volus kaŝi el la rigardoj de l'ĉielo la kolosan krimon de l·tero.

Esperantigis
Dro ANDREO FIŞER (Tifliso).

FAJREROJ.

FELIÇO.

Poezio en Prozo.

Kiu estas al ni pri feliço la revon dirinta? Kiel, kiam alflugis ĝi tiun-çi mondon? Çi alflugis, ĝi flirtas kvazau reĝino senzorga, çiujn allogas, forprenante de çiuj trankvilon.

Multe, multege da jaroj pasis depost la tempo grize-antikva! Kiom da homoj ree la tero jam estas glutinta: dem la lulilo, kvazau hela fantomo, logis ilin feliço kaj ili en kruda penado siajn fortojn konsumis.

Vivis homoj.... aspiris.... suferis.... çiuj pri la feliço revante; sed el ili neniu ĝin konis. Kaj la revo alloge çiam regis supere — kaprica, belega, sunbrila, kvazau lumo flagranta de senkorpaj radioj.

„Riga Kurorto.“ Esperantigis V. ŞMURLO.

Статистика. — Statistiko.

Число делегатовъ У. Э. А.

Jen estas, je la 1-a de oktobro, la nombro de la Delegitoj U. E. A., grupigitaj lau la landoj:

	Lokoj		Lokoj
Francujo,	163		826
Germanujo,	111	Hindujo,	6
Austrio-Hungarujo,	88	Alĝerio,	5
Granda Britujo,	78	Kanado,	5
Rusujo (kun Siberio),	71	Danujo,	4
Hispanujo,	63	Rumanujo,	4
Usono,	52	Meksikujo,	3
Svisujo,	31	Serbujo,	2
Belgujo,	26	Kolombio,	2
Italujo,	23	Japanujo,	2
Australio,	21	Egipto,	2
Svedujo,	19	Montenegro.	1
Nederlando,	16	Argentino,	1
Bulgarujo,	13	Urugvajo,	1
Brazilo,	9	Venezuelo,	1
Antiloj,	9	Tonkino,	1
Turkujo,	7	Filipinoj,	1
Finlando,	7	Insulindo,	1
Portugalujo,	7	Mandj·urio,	1
Norvegujo,	6	Sud-Afriko,	1
Grekujo,	6	Madagaskaro,	1
	826	Sumo,	871

RIDFAKO.

C·u Lingvo Internatia estas necesa? Unu sinjoro vojaĝis el Europo en Hinujo. Foje, en malgranda gastejo, dum la vespermanĝo aperis sur la tablo rostaj·o, kiun li rigardis kun suspekto. Çar li ne sciis eç unu vorton el la hina lingvo, li demandis la gastiganton:

„Miau?“

La hino nee balancis la kapon kaj diris trankvilige:

„Vauvau!“ Marie Hankel.

Post pluvado, — Loĝanto: Sinjoro dommastro, la kelo apartenanta al mia loĝejo estas plena je akvo. — Dommastro: Nu, por la malkara luprezo, kiun vi pagas al mi, mi ne povas ĝin plenigi je vino.

„Juna Esperantisto.“

Хроника. Kroniko.

Мы убѣдительно просимъ всѣ группы, равно какъ и отдѣльныхъ лицъ, присылать намъ акуратно къ 15-му числу каждаго мѣсяца краткія свѣдѣнія и отчеты о ихъ дѣятельности и успѣхахъ Эсперанто въ ихъ городѣ или раіонѣ.

Ni tre petas c'iujn grupojn, kiel izolitajn samideanojn, ke ili sendu al ni, kiel eble plej akurate, ne pli malfrue ol la 28-an de c'iu monato, mallongajn raportojn pri ilia agado & pri la progresoj de Esperanto en ilia urbo au regiono.

MOSKVO. La 4/17-an de oktobro estis solene inaugurita Moskva Esperanto-Instituto, kies Direktoro estas S-ro A. Saharov, nia fervora kunbatalanto kaj Redaktoro de „la Ondo de Esperanto“.

Въ настоящее время въ Москвѣ существуетъ 7 типографій снабженныхъ шрифтомъ Эсперанто; а въ Ригѣ? ....еще нѣтъ ни одной.

Nova adreso de Moskva Societo Esperantista, kies Prezidanto nun estas N. Korzlinski: Moskvo. 3, Lubianski Proezd, loĝ. 34.

С. ПЕТЕРБУРГЪ. По иниціативѣ Т. Щавинскаго, автора лучшаго русскаго учебника языка Эсперанто, въ Петербургѣ образовалось литературное общество „Verda Radio" (Зеленый Лучъ), которое, кромѣ пропаганды языка Эсперанто, намѣрено заняться изданіемъ переводовъ русской классической литературы, а также издавать періодическій литературный сборникъ оригинальныхъ статей на языкѣ Эсперанто. Среди учредителей этого общества мы встрѣчаемъ Щавинскаго. Евстифѣева и др. хорошо извѣстныя въ мірѣ Эсперантистовъ имена.

S. PETERBURGO. Lau la iniciato de S-ro T. Ŝçavinski, autoro de la plej bona lernolibro de la lingvo Esperanto por la Rusoj, estas organizita literata societo „Verda Radio", kiu, krom la propagando de nia lingvo, ankau intencas eldoni la tradukojn de la klasika rusa literaturo kaj publikigi periodike literaturan almanakon, kiun eniros nur originalaj verkoj. Inter la fondintoj de la societo oni vidas la nomojn de S-roj T. Ŝçavinski, N. Evstifeev kaj ceteraj eminentuloj de la rusa esperantistaro.

РИГА. Хорошо извѣстный Рижской публикѣ книжный магазинъ К. Г. Зихмана открылъ спеціальный отдѣлъ эсперантской литературы.

КРАСНОЯРСКЪ. При книжномъ магазинѣ Лукоянова открытъ складъ изданій на яз. Эсперанто.

BIBLIOGRAFIO.

Riga Stelo raportos pri novaj verkoj, kiam la Redakcio donace ricevis du ekzemplerojn. La verkoj markitaj per steleto estas riceveblaj de C. J. Sichmann Librejo. Riga, Teatrastr. 9.

Звѣзда Риги будетъ сообщать о всѣхъ книгахъ присланныхъ въ даръ Редакціи въ двухъ экземплярахъ. Книги помѣченныя звѣздочкой можно получать черезъ книжный магазинъ К. И. Зихмана. Рига, Театральная, 9.

J. PORUKS. La Vakciniuja Krono Novelo; kun permeso de l'autoro el latva lingvo tradukis P. Kikau. Kolekto de „Lingvo Internacia". Prezo Sm 0,30.

ESPERANTO, oficiala organo de U. E. A. Содержаніе № 89, 5 XI 1910: О жизни нашего языка. Рѣчь, произнесенная г. E. Privat, на I Конгрессѣ У Э А въ Аугсбургѣ. — ОБЩЕСТВЕННАЯ ЖИЗНЬ: Торговля. Маніокъ. — Географія. По порогамъ Ніагары въ моторной лодкѣ. — Конгрессы и Праздники. X Международный Конгрессъ Географіи. — Воздухоплаваніе. Авіація и Деньги. — Всемірная литература. Марія Конопницкая (Некрологъ). — Идеи и факты. Республика въ Португаліи. Изъ современной исторіи Турціи. О реформѣ календаря. Хронологія. Факты. — Оффиціальный бюллетенъ У. Э. А. Сообшенія изъ эсперантійскаго міра. — Эсперантійская Арена. Воззваніе къ собирающимся посѣтить Италію въ 1911 году. Эсперантисты не дремлятъ! Международная Лига инженеровъ-эсперантистовъ. Спорты для эсперантистовъ. Изъ жизни эсперантіанъ. Къ нашимъ читателямъ. — Изъ міра Варіэтэ. — ФЕЛЬЕТОНЪ: Изъ Эсперантской Литературы.

ESPERANTO, oficiala organo de U. E. A. Содержаніе № 90, 20 XI 1910: Къ нашимъ читателямъ. — ОБЩЕСТВЕННАЯ ЖИЗНЬ. — Географія. Ужасное разрушеніе. — Выставки. Мысли о всемірной выставкѣ. — Идеи и факты. Смерть великаго филантропа: Генри Дюнанъ, и Красный Крестъ. О Турціи. Изъ Босніи Герцеговины. Международная охрана птицъ. Международный Земледѣльческій Институтъ въ Римѣ. Организація міра по проф. Оствальду. Международная охрана рабочихъ. Хроника. Факты. — Оффиціальный Бюллетень У. Э. А. Что наши читатели думаютъ объ Эсперанто. Эсперантійскій конкурсъ. Эсперантійскій Щитъ. Изъ эсперантійскаго міра. По округамъ. Второй Конгрессъ У. Э. А. — Къ нашимъ читателямъ, Почему розничная продажа нумеровъ Эсперанто должна прекратиться? — Изъ жизни эсперантіанъ. — Эсперантійская Арена. Вокругъ свѣта при помощи Эсперанто и У. Э. А. Ко всѣмъ эсперантистамъ въ Германіи. Французскія Торговыя Палаты и Эсперанто. — ФЕЛЬЕТОНЪ. Страданія юнаго Вертера. Соч. В. Гете. Эсперантское Движеніе.

En la N 11 „La Ondo de Esperanto" citas la verkojn de Leo Tolstoi jam publikitajn en Esperanto:

„Dio çiam Veron vidas, sed ne tuj ĝin aperigas", trad. J. Lojko. Biblioteko de la lingvo internacia Esperanto N 80. Nurnbergo 1895.

„Unua Brandfaristo", trad. A. Burenkov. Biblioteko de la lingvo internacia Esperanto. Nurnbergo 1896.

„Prudento au Kredo". Esperantisto 1895, N 2.

„Fransuazo". Lingvo Internacia 1899, N 5.

„Karma". Lingvo Internacia 1899, N 6.

„Pri la edukado de infanoj". Revuo Internacia, 1902, N 5.

„Pensoj de Saĝeguloj". Lingvo Internacia 1904, N 7.

„Tri Mortoj", trad. M. Ŝidlovskaja. Lingvo Internacia 1910, N 11.

Напоминаемъ нашимъ читателямъ, что, одновременно съ выходомъ N 1 RIGA STELO, долженъ появиться въ свѣтъ „Адресъ-Календарь Русскихъ Эсперантистовъ", издаваемый группою московскихъ студентовъ. Дополнительный списокъ лицъ и обществъ, почему либо не вошедшихъ въ означенный Адресъ-Календарь и приславшихъ свои адреса въ Редакцію RIGA STELO не позднѣе 1-го января 1910, будетъ напечатанъ въ январскомъ номерѣ нашего журнала.

Газеты и журналы. Gazetaro.

Этотъ отдѣлъ посвящается исключительно періодической прессѣ. Мы просимъ нашихъ друзей присылать намъ статьи и матеріалы касающіеся какъ языка Эсперанто въ частности, такъ и вообще всѣхъ вопросовъ эсперантизма въ предѣлахъ нашей программы. Особая просьба къ Редакціямъ газетъ и журналовъ о взаимномъ обмѣнѣ, что, надѣемся не встрѣтитъ особыхъ препятствій для сихъ изданій, если принять во вниманіе, что этотъ обмѣнъ для многихъ изъ нихъ послужитъ прекраснымъ средствомъ рекламы, такъ какъ не надо забывать, что кругъ читателей Звѣзды

Риги не ограничивается одной Россіей, а разбросанъ по всѣмъ частямъ цивилизированнаго міра.

Tiu-ĉi fako estas dediĉita al la periodika preso. Ni tre petas, ke niaj amikoj sendu al ni materialojn, kiel koncerne la lingvon Esperanto precipe, tiel ankau pri ceteraj demandoj de la Esperantismo. Aparte ni atentigas la Redakciojn de ĉiuj gazetoj kaj ĵurnaloj pri la bonvola interŝanĝo, kiu, ni esperas, trovos afablan resonon, se oni konsideros, ke tiu ŝanĝo por multaj el ili estos bonega rimedo de reklamo, ĉar oni ne devas forgesi, ke la legantaro de „Riga Stelo" ne estas premita de la limoj de Ruslando, sed dissemita en ĉiuj partoj de la terglobo.

По словамъ газеты „Dsimtenes Wehstnesis", (10. XI., 10) языкъ Эсперанто оффиціально введенъ какъ обязательный предметъ во всѣхъ училищахъ въ Болгаріи.

Въ N 230 отъ 6 X 1910 той же газеты помѣщена небольшая замѣтка объ открытіи Instituto Esperanto въ Москвѣ.

„Голосъ Москвы", сообщая объ открытіи Института для изученія языка Эсперанто, совершенно дѣльно замѣчаетъ: „Международный языкъ Эсперанто не слѣдуетъ смѣшивать съ однимъ изъ его безцѣнныхъ варіантовъ „Ido".

За послѣднее время также были статьи объ Эсперанто въ слѣдующихъ газетахъ и журналахъ: „Утро Россіи": Банкротство языка Эсперанто. „Вокругъ Свѣта", „Красноярскій Вѣстникъ", „Вѣсти", „Hajnt", „Aeg" N 94, „Le Petit Parisien" и др.

30 англійскихъ газетъ и журналовъ помѣщаютъ статьи объ Эсперанто. „Праздникъ Эсперанто", устроенный учредителями Японско-Англійской выставки въ Лондонѣ, вызвалъ отголосокъ во многихъ англійскихъ газетахъ, изъ коихъ можемъ назвать: „Daily Chronicle", „Daily News", „Daily Mail", „Observer" и др.

Рижскій журналъ „Современная Контора" съ начала этого года началъ помѣщать статьи, имѣющія цѣлью обратить вниманіе мѣстнаго купечества на то значеніе, какое въ настоящее время пріобрѣлъ языкъ Эсперанто для торговаго міра, а именно въ № 3: „Необходимость, распространеніе и значеніе яз. Эсперанто." и въ № 6: „Эсперанто и Купецъ".

Въ органахъ двухъ большихъ торговыхъ организацій г. Берлина: „Der Handlungsgehilfe" (Сподручный) и въ „Извѣстіяхъ Берлинскаго О-ва Взаимопомощи" помѣщено нѣсколько статей г. Бореля, редактора журнала „Germana Esperantisto".

Въ „Germana Esperantisto" за истекшій годъ помѣщенъ цѣлый рядъ статей, освѣщающихъ ту симпатію и широкое распространеніе, которое пріобрѣлъ яз. Эсперанто за послѣднее время среди нѣмецкаго купечества.

Іюльская книга журнала „Dokumente des Fortschritts" дала сразу четыре статьи объ Эсперанто: г. Климке, генерала Себеръ и д-ра Берендтъ, а также замѣтку „Объ эсперанто и воздухоплаваніи."

Вѣнская „Oesterreichs Illustrierte Zeitung" регулярно помѣщаетъ пропагадныя статьи объ Эсперанто, изъ которыхъ нельзя не отмѣтить статью „Конгрессъ Эсперанто" Сергѣя Винкельмана, автора книги „Der Esperantismus", нашедшей столь широкое распространеніе среди нѣмецкой читающей публики.

По словамъ „Оффиціальнаго Бюллетеня" торговой палаты въ Швейницѣ, эта палата въ одномъ изъ своихъ публичныхъ засѣданій признала необходимость и пользу введенія языка Эсперанто въ сферу коммерческаго дѣла. Поэтому она высказалась за желательность скорѣйшаго введенія его въ среду купечества своего округа, въ виду той несомнѣнной пользы, которую можетъ оказать примѣненіе языка Эсперанто въ различныхъ отрасляхъ торговли и преимущественно для экспортной торговли. Швейницкая тортовая палата — одна изъ наиболѣе значительныхъ въ Германіи: къ ней тяготѣетъ значительный горно-промышленный и фабричный раіонъ, а также нѣсколько всемірно извѣстныхъ курортовъ, ежегодно посѣщаемыхъ тысячами иностранцевъ. Вслѣдствіе этого вышеприведенное мнѣніе торговой палаты г. Швейница имѣетъ весьма важное значеніе, какъ для торговли этого раіона, такъ и по отношенію пропаганды самаго языка Эсперанто. Этотъ фактъ пріобрѣтаетъ въ нашихъ глазахъ еще большее значеніе, едди вспомнимъ, что ни для кого не составляетъ секрета, насколько чутко жители нашего города вообще и рижское купечество въ частности, относятся ко всему тому, чѣмъ живетъ, чѣмъ дышетъ и чѣмъ интересуется сосѣдняя съ нами нѣмецкая страна.

Въ „La Verda Standarto" (Budapesto. VI. 1910.) г. Г. Коловратъ помѣстилъ интересную статью о сходствѣ, по своему строю и грамматики, языка Эсперанто въ венгерскимъ. Было бы желательно, чтобы кто-нибудь изъ компетентныхъ лингвистовъ обратилъ вниманіе на эту статью и ближе заинтересовался этимъ вопросомъ.

Въ небольшой, но толково написанной статьѣ въ № 8/9 1910 „Germana Esperantisto", г. F. Ellersiek приводитъ яркій примѣръ къ какимъ, несовмѣстнымъ съ понятіемъ добросовѣстности, пріемамъ иногда прибѣгаютъ лица, желающія видѣть въ Эсперанто не то, что оно есть на самомъ дѣлѣ. Къ сожалѣнію, не имѣя возможности привести цѣликомъ содержаніе этой статьи, мы горячо рекомендуемъ ее вниманію безпристрастнаго читателя!

En la N 22 de „Lebenskunst" S-ro, S. Straus publikigis artikolon „Refoje pri la lingvo tutmonda de l'estonto", en kiu l'autoro, pledante l'ideon de unika neutrala lingvo, samtempe penas senkriditigi la lingvon Esperanto, per lerta ĵonglado kun ciferoj! Se l'autoro dezirus esti sincera, li devus atentigi ne pri la malpligrandigo de apartaj anaroj, kio venas kiel tialo de ilia kunorganiziĝo kaj kuniĝo en societojn kaj asociojn, sed pri la kontinua kresko de la nombro de ĉiuj amikoj de Esperanto kaj la pligrandigon de nombro de la lernejoj, kaj la lastempe eç de ştatoj, en kiuj la lingvo Esperanto okupis lokon en la lerneja programo.

Tiaj „amikoj" de la lingvo internacia meritas, ke oni montru al ili la limojn de la konscienca prudento.

О литературныхъ переводахъ на Эсперанто.

Pri la literaturaj tradukoj en la lingvo Esperanto.

Въ этомъ отдѣлѣ будутъ помѣщаться свѣдѣнія о переводахъ еще не опубликованныхъ. Редакція покорнѣйше проситъ лицъ заинтересованныхъ не отказать ей въ присылкѣ свѣдѣній о таковыхъ.

И. Винзарай. Капитанская Дочка. Повѣсть А. Пушкина.

Г. Оганезовъ. Бѣдная Лиза. Повѣсть М. Карамзина.

М. Широковъ. Дубровскій. Повѣсть А. Пушкина.

В. Ф. Шмурло. Князь Серебрянный. Романъ гр. А. Толстого.

И. Элертъ. Почта. Разсказъ А. Чехова.

En tiu-ĉi fako ni donos informojn pri la tradukoj ne ankorau publikitaj. La Redakcio petas sciigi ĝin pri tiuj laboroj, faritaj au farataj.

J. Vinzaraj. Kapitana Filino. Novelo de A. Puŝkin.

G. Oganezov. Malfeliĉa Liza. Novelo de M. Karamzin.

M. Ŝirokov. Dubrovski. Novelo de A. Puŝkin.

W. F. Ŝmurlo. Princo Serebreny. Romano de grafo A. Tolstoi.

J. Elert. Poŝto. Rakonto de A. Ĉehov.

Отвѣты Редакціи. — Respondoj de la Redakcio.

TIFLISO. S-ro Fiŝer. Koran dankon por Viaj manuskriptoj!

BERLINO. Firmo Möller & Borel. Ni esperas ke la libretoj de Esperanta Biblioteko, farante belan ornamon de „Riga Stelo", ankau estos bonega reklamo por via firmo.

СОДЕРЖАНІЕ.

Отъ Редакціи. ЛЕВЪ ТОЛСТОЙ. Къ нашимъ Читателямъ и Сотрудникамъ. О Сущности Эсперантизма. ВОПРОСЫ ЯЗЫКА. Объ Эсперантскомъ Стилѣ. УНИВЕРСАЛЬНАЯ ЭСПЕРАНТО-АССОЦІАЦІЯ. Изъ рѣчи Г. Годлера на 1-мъ Конгрессѣ У. Э. А. Статистика. ЭСПЕРАНТО НА ПРАКТИКѢ. Преподаваніе языка Эсперанто. Эсперантскіе Конгрессы 1910. Практическіе Вопросы. Графъ Л. Н. Толстой. ЛИТЕРАТУРНЫЙ ОТДѢЛЪ. Л. Андреевъ. Бенъ-Товитъ. Пер. А. Фишеръ. Искры. Стихотвореніе въ Прозѣ. ХРОНИКА. БІБЛІОГРАФІЯ. ГАЗЕТЫ И ЖУРНАЛЫ. О Литературныхъ Переводахъ ПОЧТОВЫЙ ЯЩИКЪ РЕДАКЦІИ. АДРЕСА лицъ желающихъ переписываться на Эсперанто. ОБЪЯВЛЕНІЯ.

ENHAVO.

Avizo de la Redakcio. LEO TOLSTOI. Al niaj Legantoj & Kunlaborantoj. Pri la Esenco de la Esperantismo. LINGVAJ DEMANDOJ. Pri la Esperanta Stilo. UNIVERSALA ESPERANTO-ASOCIO. El Malferma Parolado de H. Hodler ĉe la I-a Kongreso de U. E. A. Statistiko. ESPERANTO EN LA PRAKTIKO. Instruado de Esperanto-Kongresoj en 1910. Praktikaj Demandoj Grafo Leo Tolstoj. Bibliografia skizo. LITERATURA FAKO. Fajreroj. Poezio en Prozo. L. Andreev. Ben-Tovit. Trad. A. Fiŝer KRONIKO. BIBLIOGRAFIO. GAZETARO. Pri la tradukoj Literaturaj. RESPONDOJ de la Redakcio. KORESPONDA FAKO. ANONCOJ.

1. En la januara kajero ni komencas publikigi unu el la verkoj de Leo Tolstoi, plej vers'ajne „La morto de Jvan Jljic" en la traduko de S-ino A. Sharapov (Kostroma), trarigardita de K. Bein (Varsovio). Riga Stelo.

Редакторъ В. Ф. ШМУРЛО. La Redaktoro W. F. Ŝmurlo.

Типографія „Rigaer Tageblatt" (Павелъ Керковіусъ), Рига, Домская площадь 5.

Подписку принимаютъ также:

Въ РИГѢ. Книжн. маг. **К. Зихманъ.** Театральная, 9.

МОСКВА. Книжный магазинъ **Эсперанто.** Тверская, 28.

С-ПЕТЕРБУРГЪ, МОСКВА, ХАРЬКОВЪ, Книжные магазины **„Новаго Времени“.**

ВАРШАВА. Кн. маг. **Арцтъ,** Новый Свѣтъ.

ТИФЛИСЪ. Редакція **„Кавказскаго Эсперантиста“.**

Oni abonas ankau:

En RIGA. Librejo **C. K. Sichmann,** Teaterstr., 9.

MOSKVO. Librejo **Esperanto,** Tverskaja, 28.

S. PETERBURGO, MOSKVO, HARKOV. La librejoj de **„Nova Tempo“.**

VARSOVIO. Librejo **Arct.** Novy Sviat.

TIFLISO. Redakcio de **„Kaukaza Esperantisto“.**

BERLIN. SW. Esperanto-Verlag **Möller & Borel.** Lindenstr. 18./19.
DRESDEN. KOÇENBRÖDA-DRESDEN. **Adolfo Thalwitzer,** Verlag.
STUTTGART. **H. Wildt,** Hofbuchhändler. Königstr. 38.
PARIS. **G. Warnier & Kio.** 15 rue Montmartre.
GENÈVE. **Esperantio,** 10, rue de la Bourse.
LONDON. **„Brita Esperanto-Asocio“.** High Hollborn, 133—136.
WASHINGTON U. S. A. Librejo **Bretanos.** Angulo de la 12-a & Fist str.

Суммы менѣе одного рубля можно пересылать въ Редакцію почтовыми марками или купонами. Болѣе одного рубля — почтовымъ переводомъ или чеками Лондонскаго Эсперанто-Чекбанка.

Sumoj malpli ol 1 Sm povas esti sendataj al la Administracio de RIGA STELO per poştmarkoj au respondkuponoj. Pli grandaj — per poştmandatoj au çekoj de Londona Çekbanko Esperantista.

KORESPONDA FAKO.

Deziras korespondadi per ilustritaj pos'tkartoj.

V. Shmurlo, Riga, Krebsstr. 11.

M. Shirokov, Riga, Nikolaistr. 52/12.

Fanny Mayinger, Augsburg, E 3. Germ.

Per ne ilustritaj kartoj.

H. Leitong, Omsk, Kontoro Feint.

Apartaj deziroj.

Prof. G. Grozel. A. Collonge sur Saône, Rhône, Franc. pri paleozoaj fosilioj.

1 рубль = 1 Sm = 2½ fr. = 2 Mk. = 2 shil = 0,50 dol.

Тарифъ для объявленій. Tarifo por Anoncoj.

1 Рбл. = 1 Sm = 2 Mk.

Плата за 1 разъ

Prezoj por unufoja enpreso		2 foja	5 foja	10 foja
1 pag'o	Sm 25,00	Sm 40,—	Sm 75	Sm 100
1/2 „	„ 15,00	„ 25,—	„ 50	„ 70
1/4 „	„ 8,00	„ 15,—	„ 30	„ 50
1/8 „	„ 4,50	„ 8,—	„ 20	„ 30
1/16 „	„ 2,50	„ 4,—	„ 10	„ 20
1/32 „	„ 1,00	„ 1,50	„ 4	„ 10

Эспер.-Корреспонденція

Koresponda Fako

1 adreso	1 × presata kostas	Sm	0,20
1 „	2 × „ „	„	0,30
1 „	5 × „ „	„	0,60
1 „	10 × „ „	„	1,00

Суммы до одного рубля можно высылать марками.

Sumoj malpli ol 1 Sm estas akceptataj en poştmarkoj & respondkuponoj. Pli grandaj — per poştmandatoj au çekoj de Londona Çekbanko Esperantista.

ESPERANTISTA
MK

